PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 35 lir

Leta XVI. - Št. 235 (4698)

TRST, sobota 1. oktobra 1960

Nad vse važen predlog resolucije petih izvenblokovskih držav

Tito, Nehru, Sukarno, Naser in Nkrumah predlagajo sestanek Hruščev-Eisenhower

Generalna skupščina OZN bo verjetno takoj začela razpravljati o tem predlogu, ki ga bo obrazložil Sukarno - Sestanek Mac Millana s Hruščevom je bil brez konkretnih rezultatov - Oster in zaskrbljen komentar Martina po govoru Kreiskega - Gomulka je kritiziral Mac Millanov govor in poudaril, da so poljske meje dokončne

NEW YORK, 30. — Najvažnejši dogodek današnjega dne na sedežu OZN je vsekakor predlog resolucije, ki so ga objavili voditelji petih izvenblokovskih držav: Tito za Jugoslavijo, Nehru za Indijo, Sukarno za Indonezijo, Naser za Združeno arabsko republiko in Nkrumah za Gano. Sestali so se že sinoči; pred tem pa je bilo že več drugih sestankov — vedno na sedežu jugoslovanske delegacije pri OZN. Na sestankih so sodelovali tudi zunanji ministri: Koča Popovič za Jugoslavijo, Fauzi za ZAR, Subandrio za Indonezijo ter indijski obrambni minister Krišna Menon. Besedilo tega predloga resolucije se glasi:

«Generalna skupščina, ki je globoko zaskrbljena zaradi nedavnega poslabšanja mednarodnih odnosov, ki prezrcnja s hudimi posledicami za ves svet, se zaveda velikega upanja, ki ga goji ves svet, da bo ta skupščina prispevala k pripravljalnim potem za mednarodno poletje in velike odgovornosti, ki ležijo na OZN v smislu, da je potrebno začeti s kopnimi napori; zaradi tega meni, da predsednik ZDA in predsednik vlade ZSSR obnovita svoje stike, ki so bili pred kratkim prekinjeni, tako da bi se mogla njuna volja, ki sta jo izrazila, da se najde rešitev s pomočjo pogajanj vseh nerešenih vprašanj, postopoma uresničiti.»

Pet voditeljev izvenblokovskih držav je poslalo tudi posebno pismo tako Eisenhowerju kakor tudi Hruščevu. V teh pismih se poudarja med drugim: «Prepričani smo, da boste naš napor kmalu in ugodno vzeli v poštev.» Načrt resolucije so podpisali: Tito, Nehru, Sukarno, Naser in Nkrumah.

Podpisniki predloga resolucije so zaprosili predsednika generalne skupščine Bolanda, naj besedilo predloga razdeli vsem delegacijam. Ni še jasno, kdaj in na kak način bo generalna skupščina o tem predlogu razpravljala. Predvideva se, da bodo podpisniki predloga zahtevali vpis take razprave na dnevni red kot nov predmet. Če se bo to zgodilo, bi Hruščev, Eisenhower, Mac Millan in drugi načelniki delegacij lahko ponovno govorili, čeprav so že imeli svoje govore. Nekateri opazovalci so mnenja, da bi ob tej priliki morala govoriti vsaj dva od petih podpisnikov, da bi obrazložila predlog petih generalni skupščini. Ni izključeno, da bo resolucija takoj predložena in da se bo o njej razpravljalo brez odlaganja.

V svojem pismu predsedniku Bolandu poudarjajo Tito, Nehru, Sukarno, Naser in Nkrumah svojo zaskrbljenost zaradi mednarodne napetosti ter prosijo, naj o predlogu resolucije generalna skupščina takoj razpravlja. Po zadnjih vesteh bo predsednik Indonezije, Sukarno, tisti, ki bo generalni skupščini obrazložil predlog resolucije.

Hruščev-Mac Millan

Medtem je bilo o razgovoru Mac Millana s Hruščevom objavljeno angleško uradno sporočilo, v katerem je med drugim rečeno, da je sestanek trajal dve uri in da je bil to prvi stik med obema državnikoma potem, ko je «Hruščev pozdravil Mac Millana po neuspehu vrhunske konference v Parizu pred nekaj meseci». «Razpravljala sta o dogodkih iz te dobe in o položaju, ki je nastal po pariški konferenci. Namen sestanka je bila izmenjava pogledov, ki bi mogla omogočiti obema državnikoma, da bi razumela stališča glede osnovnih trenutkih vprašanj v upanju, da bi se mogla ponovno najti skupna podlaga za pogajanja. Proučila sta glavna vprašanja, o katerih bi morala razpravljati vrhunska konferenca, če bi do nje prišlo. Med argumenti, ki sta jih proučila danes popoldne je razorožitev, položaj v Berlinu in struktura Združenih narodov. Sporazumela sta se, da bosta razmišljala o vseh teh vprašanjih, prej ko bo prišlo do novih diskusij v prihodnosti. Namen sestanka je bil torej izmenjava pogledov. Ozračje je bilo mirno in razumno. Obe stranki sta izrazili vsaka svoje stališče in sta pri tem ostali».

Britanski predstavnik pa je novinarjem izjavil, da na sestanku ni prišlo do nobene pobude, da bi se olajšal sestanek Hruščeva z Eisenhowerjem.

V diplomatskih krogih se govori, da bo Mac Millan jutri odpotoval v Washington, kjer se bo v nedeljo v Beli hiši sestal z Eisenhowerjem. Spremljala ga bosta zunanji minister lord Home in sir Frederik Hoyar-Miller iz Foreign Officea. Mac Millan se bo vrnil v London verjetno sredi prihodnjega tedna skupaj z lordom Homom, pred tem pa se bo sestal s številnimi državniki, med katerimi tudi s predsednikom avstralske vlade. Menziesom, ki bo prav tako — kot uradno poročajo — odpotoval v Washington na nedeljski sestanek z Eisenhowerjem.

Sam Mac Millan pa je govoril danes po televiziji ter poudaril, da obstaja možnost obnovitve tistega ozračja, ki je vladalo pred šestimi meseci, t. j. pred neuspehom pariškega sestanka. Dodal je, da bi se dogodki utegnili slabo razvijati ter izjavil: «Mislim, da bi se mogli vrniti v staro ozračje. Potrebno je le malo plemenitosti s strani vseh; potrebno je malo dobre volje; potrebno je tudi izgubiti nekaj na ugledu, če hočete, toda jaz mislim, da je to tisto, kar želijo narodi vsega sveta.» Dejal je dalje, da je pripravljen storiti kar koli med svojimi razgovori, ki jih bo imel v New Yorku, da bi omogočil — prej ali slej — obnovo tistega stanja. Rekel je, da je bila ženevska konferenca za prekinitev jedrskih poskusov ena izmed najbolj plodnih konferenc, čeprav še ni končana. Za govor kanadskega predsednika vlade je dejal, da je zelo pozitiven. Posebej pa je poudaril, da imajo v resnici prevladujoči vpliv v generalni skupščini prav izvenblokovske države. Zaključil pa je takole: «Odločno moramo pokazati, da se ne pustimo zastrašiti, toda biti moramo razumni in pokazati, da se bomo pogajali v vsakem trenutku in s komer koli, ki se hoče z nami razumno pogajati.»

Martinova izjava

Italijanski zunanji minister Segni je tudi danes nadaljeval razgovore z delegati v generalni skupščini OZN. Razgovarjal se je z grškim zunanjim ministrom Averofom, nato pa je bil na kosilu pri Mac Millanu, s katerim je razpravljal «o raznih vprašanjih, ki jih proučuje skupščina OZN. Delegat Italije v OZN Martino, je dal novinarjem daljšo izjavo, v kateri je ostro polemiziral z avstrijskim državnim tajnikom Gschnitzerjem in zunanjim ministrom Kreiskim v zvezi z njegovim včerajšnjim govorom v generalni skupščini OZN. Dejal je, da je Kreisky zlorabil besedo «samoodločba». Martina je najbolj prizadelo vprašanje, ki ga je postavil Kreisky, ko je dejal: «Ali moramo čakati naj Južni Tirolci razumejo, zakaj se oni in samo oni morajo odreči pravici do samovlade?». Martino je vzkliknil: «Kaj hoče torej avstrijska vlada? Kaj razume pod samovlado? Zakaj se sklicuje na načelo samoodločbe? Zaradi tega je zelo hudo, da ni Kreisky niti enkrat omenil sporazum De Gasperi-Gruber! Kaj pomeni to molčanje o sporazumu? Ali noče več trditi, da ga Italija krši? Italija ne more dovoliti, da se Avstrija poslužuje vseh sporazumov med obema državama in da jih istočasno s koreninami vred odstranjuje. Upam, da dejanski nameni avstrijske vlade niso taki in da zaskrbljujoče besede Kreiskega in njegov molk niso znak za preokret akcije avstrijske vlade, ki bi jo vodila povsem izven dovoljenega in zakonitega okvira».

Martino se je sestal danes s Hammarskjoeldom, katerega je opozoril na prisotnost treh predstavnikov iz Južne Tirolske, ki prisostvujejo zasedanju generalne skupščine v svojstvu «odbora opazovalcev, predstavnikov južnotirolskega prebivalstva pri OZN». Martino je poudaril, da gre za zlorabo in zahteval, naj bi se storili «potrebni popravki». Hammarskjoeld je baje obžaloval ta dogodek in zajamčil, da se bo «takoj zanimal v zahtevanem smislu».

Sankcije francoske vlade proti podpisnikom «manifesta»

Sindikalne in politične organizacije protestirajo proti ukrepom vlade

Vsedržavno združenje francoskih profesorjev poudarja, da je «dezerterstvo in vojaška nepokorščina» le izgovor za prikrivanje neuspehov vladne politike

PARIZ, 30. — Ukrepi, ki jih je francoska vlada sprejela na škodo vseh tistih profesorjev, umetnikov in javnih delavcev, ki so podpisali sloviti «manifest» Jeana Faula Sartra in Andrea Bretona proti vojni v Alžiriji, so povzročili silno reakcijo v francoskem javnem mnenju, v sindikalnih in političnih organizacijah. Tako je na pr. vodstvo sindikata srednješolskih profesorjev objavilo protestno resolucijo, v kateri se zlasti poudarja, da so podpisnike manifesta suspendirali še preden jih je sodna oblast kakor koli obdolžila, hkrati pa nalaga svojemu tajništvu, da organizira «energično akcijo, da bi miroljubne napore kronali z uspehom».

Sindikat francoskih gledaliških igralcev je poslal de Gaullu pismo, v katerem zahteva, da se razveljavi ukrep, ker nasprotuje ustavnim načelom, ki določajo, da «nihče ne more biti oškodovan pri svojem delu in svoji zaposlitvi zaradi svojega poreklа, mnenja ali prepričanja».

Kot je znano, so med prvimi žrtvami vladnega dekreta režiserja Alain Resnais in Francois Terzieff, Simone Signoret, Daniele Delorme in Alain Cuny ter pisatelji Francoise Sagan, Marguerite Duras, Christiane Roquefort in seveda Jean Paul Sartre. Ukrep se namreč že uveljavlja. Francoska radiotelevizija je že ukinila oddajo «Prix Italie», pri kateri sodeluje Alain Cuny, in «Reportažo» o Daniele Delorme.

Nič manj ne nasprotujejo tem ukrepom sindikati državnih nameščencev, brez radikle v tendencah, ki obsojajo s skoro istimi izrazi ukrepe, «ki ustvarjajo kategorijo državljanov, ki imajo manjše pravice izražanja v primeri z drugimi državljani».

Kljub temu nasilju francoske vlade pa se število podpisnikov na Sartrovem manifestu proti vojni v Alžiriji z dneva v dan veča in je od prvotnih 121 že doseglo 180. Preiskovalni sodnik Braunschweig nadaljuje z zaslišavanjem intelektualcev, profesorjev in umetnikov, ki so sopodpisali manifest, od katerih je že obtožil 15. Pri vsej stvari je zanimiva okoliščina, da so izdelavo osnutka novega vladnega ukrepa proti podpisnikom slovitega manifesta zaupali ministru za kulturne zadeve Malrauxu, katerega prva žena Klara in hčerka Florence sta prav tako med sopodpisniki manifesta.

Med podpisniki je nad 50 profesorjev. Državno združenje profesorjev je izdalo protestno resolucijo, v kateri zatrjuje, da je «dezerterstvo in vojaška nepokorščina le izgovor» in da je dejanski namen samo v tem, da bi «zakrinkali neuspehe vladne politike z ustrahovanjem in reprezalijami». Profesorji pa se nikakor ne nameravajo odpovedati svoboščinam, ki so izrecno priznane v ustavi in ki jih «državljani te dežele nameravajo ohraniti».

—«—

Komisija za ureditev spora SZ-Kitajska?

LONDON, 30. — Tiskovna agencija «UPI» je zvedela, da se je ustanovila posebna komisija, ki naj bi uredila spore med Moskvo in Pekingom. Komisijo naj bi sestavljali za ZSSR Mihail Suslov, predstavniki LR Kitajske in nekaterih socialističnih držav, toda brez Jugoslavije. Prvi sestanek naj bi bil 7. novembra v Moskvi.

Tiskovna agencija «AFP» pa poroča iz Moskve, da sta na svečanem sestanku ob priliki 11. obletnice ustanovitve LR Kitajske, kitajski prosvetni minister in kitajski poslanik v svojih govorih še prav posebej poudarjata, da je vlada LR Kitajske odločna zagovornica politike miroljubne koeksistence in reševanja mednarodnih sporov z miroljubnimi sredstvi ter poderta nujnost nadaljnje krepitve enotnosti med ZSSR in Kitajsko in enotnosti socialističnega tabora pod vodstvom SZ.

Iz Pekinga ista agencija poroča, da bo proslava obletnice jutri in sicer brez vojaške parade. Danes pa je predsednik vlade Cuenlaj v svojem govoru na sprejemu, prirejenem ob omenjeni obletnici, ponovil svoj predlog za sklenitev nenapadalnega pakta med državami Pacifika vključno ZDA za spremembo tega območja v brezatomsko področje.

—«—

Osem potnikov avtobusa ubitih

DOLE (Francija), 30. — Avtobus, na katerem je bilo 35 ameriških, angleških in avstralskih turistov, se je zaletel v kamion, ki je bil ustavljen blizu mesta Chamblay, nedaleč od švicarske meje. Osem potnikov je pri tem izgubilo življenje, ranjeni pa so bili vsi ostali razen enega: vodnika, ki je spremljal skupino. Voznika avtobusa je najbrž oslepilo sonce. Kamion, ki je stal, je bil naložen s hlodi, ki so kar predrli avtobus. Zaradi hlodov, ki so bili potem na poti, je bilo delo reševalnih skupin zelo težko.

Titova izjava o pomenu izvenblokovske resolucije

Predsednik Tito je v razgovoru z jugoslovanskimi novinarji izjavil, da je cilj te akcije prispevati k pomiritvi v svetu. Sklep o odobritvi skupnega predloga je bil sprejet po včerajšnjem govoru britanskega predsednika vlade Mac Millana, ki po besedah Tita ni dal povoda, kar se je od njega pričakovalo, ni prispeval k zmanjšanju napetosti. «Namen skupnih akcije predsednikov izvenblokovskih držav je, da se obnove stiki, ki so bili prekinjeni v Parizu. Sestavili smo osnutek resolucije, je izjavil Tito, v katero bodo seznanjene vse delegacije na zasedanju generalne skupščine. Združeni narodi kot celota morajo povedati svoje mišljenje. Mislimo, da je nujno potrebno in edino možno, to, kar smo storili, kar smo storili, želeli vrniti se domov in da se nam očita, da samo naredili vse, kar je bilo potrebno. Mi odgovarjamo pred svojimi narodi,» je dejal Tito in izrazil upanje, da bo generalna skupščina podprla pobudo in obžaloval, da zaradi kratkega časa ni bilo mogoče posvetovati se z drugimi delegati, ki bi verjetno podprli to pobudo. Tito je poudaril, da se novoosvobojene dežele boje vojne in da se bojijo svojo bodočnost in dosežke, da se je na vseh sestankih razpravljalo tudi o vprašanju Konga in da so poudarili važnost sprejetih resolucij Združenih narodov in navedli, da se one izvajajo. Na vprašanjih so prav tako govorili zakonito vlado predsednika Lumumbe. Tito je naglasil, da je danes popolno jasno, da se mora upoštevati moč izvenblokovskih držav.

Nocoj ob 22. uri bo maršal Tito govoril v svetu za mednarodno politiko, v katerem bo v glavnem najugodnejše ocenil naravnost zadnjih ZDA s področja zunanje politike.

Medtem se je danes ob 15.00 nadaljevalo zasedanje generalne skupščine OZN. Prvi je govoril poljski delegat Gomulka. Kritiziral je Mac Millanov govor, in sicer tisti del, ki je bil ugoden za vlado Zahodne Nemčije: «Kot Chamberlain s Hitlerjem, je dejal Gomulka, tako Mac Millan baranta danes s poljskimi mejami, da bi si zajamčil za britanske koristi v okviru skupnega tržišča, podporo Bonna.» Gomulka je dalje izjavil, da je Zahodna Nemčija zahtevala enakost v oboroževanju in da njeni zavezniki nemškim zahtevam popuščajo. Poudaril je, da je Poljska s svojimi zavezniki ponovno poudarila, da so poljske meje dokončne in da o tem ne more biti nobene diskusije več. «Postavljati teritorialne zahteve proti Poljski, je dejal Gomulka, pomeni začenjati vojnohujskaško propagando.»

Ko je govoril o Mac Millanovem govoru, je dejal, da varnost Poljske in njene meje ne morejo biti odvisne od manevrov med državami NATO, kajti te meje ne jamči samo poljski narod, temveč tudi vse države varšavskega pakta. «Želim poudariti jasno stališče do poljskih meja in nemški revizionizem. Mac Millan nam očita, da nismo dovolj pomirljivi do nemškega naroda. Mi nimamo nobenega slabega namena do nemškega ljudstva. Načelo kolektivne odgovornosti je tuje našemu pojmovanju. Izrazili smo upanje, da bo prišel trenutek, ko bo mogla ljudska republika Poljska živeti v miru z nemško državo. Pred tremi dnevi smo s tega mesta predložili, naj se sklene nenapadalni pakt, ki naj zajame Nemčijo, toda dokler bodo zahodne sile podpirale nemške zahteve glede naših meja, bo nemogoče doseči pozitivne rezultate za olajšanje mednarodne napetosti.» Gomulka je poudaril, da je Mac Millan govoril, kot da sploh ne bi vedel za revizionistične izjave Adenauerja, Erhardta in drugih predstavnikov bonnske vlade, ki so povzročile močne proteste s strani evropskega javnega mnenja, vključno z javnim mnenjem Velike Britanije.

Nato sta govorila še zunanja ministra Saudske Arabije Ahmet Sukheiri, in Etiopije, Akilo Abte. Prvi je predlagal vrhunski sestanek, katerega naj bi se udeležili Eisenhower, Hruščev in voditelji držav, ki izjavljajo, da so «pozitivno nevtralne». Poleg tega je predlagal, naj se sedež OZN preseli v Svico ali katero drugo državo, ki je v zadnjih časih dosegla neodvisnost. Ostro je kritiziral Francijo zaradi politike v Alžiriji in zagovarjal predlog referenduma v Alžiriji pod nadzorstvom OZN. Etiopski zunanji minister pa je izrazil upanje, da se bodo francoske liberalne tradicije uveljavile tudi v Alžiriji in naj se bodočnost Alžirije odloči s pomočjo plebiscita. Poudaril je, da njegova vlada v celoti podpira akcijo OZN v Kongu in generalnega tajnika Hammarskjoelda. Končno je izrazil željo, da bi se ustanovila organizacija neodvisnih afriških držav, ki naj bo podobna organizaciji ameriških držav.

Generalna skupščina je nato prekinila delo do 20 ure (po srednjeevropskem času).

Popoldne je govoril tudi zunanji minister CSR, Vaslav David, ki je podobno kot Gomulka, kritiziral Mac Millanov govor.

Zahteve arabskih držav

Deset arabskih držav — Irak, Jordanija, Libanon, Libija, Moroko, Saudska Arabija, Sudan, Tunizija, ZAR in Jemen — so danes vložile uradno zahtevo naj se njihovi spori z Veliko Britanijo glede ozemlja Sultanata Oman ob Perzijskem zalivu razpravljajo v generalni skupščini. To zahtevo so omenjene države obrazložile v posebni spomenici, v kateri se poudarja, da se je položaj še bolj poslabšal od leta 1957, ko je Varnostni svet OZN zavrnil zahtevo, naj obravnava vprašanje Omana.

V spomenici je rečeno, da je v omenjenem področju prava vojna, ki predstavlja resno grožnjo za mir in varnost na Srednjem Vzhodu ter da gre za kršitev listine OZN in mednarodnega prava. V spomenici je nadalje obrazložena zgodovina spora, ki je nastal zaradi tega, ker Oman ni hotel dati petrolejskih koncesij na svojem ozemlju britanskim družbam in zaradi britanske intervencije z okupacijo Nazve, glavnega mesta sultanata v decembru leta 1955.

Hruščev je povabil na sedež sovjetske delegacije 16 predstavnikov raznih držav. Med njimi se omenjajo: Naser, Sukarno, Tito, Nehru, predsednik libanonske vlade Salem, predsednik vlade Kambodže Sikanuk, nepalski predsednik Koirala, podpredsednik afganistanske vlade Naim, predsednik ČSR Novotny, romunski voditelj Dej, poljski voditelj Gomulka, madžarski voditelj Kadar, bolgarski voditelj Živkov, predsedniki vlad Albanije, Ukrajine in Bele Rusije.

Na sinočnji tiskovni improvizirani konferenci je Hruščev povedal, da je bil obsojen na smrt in pogubljen prejšnji teden v Sovjetski zvezi neki sovjetski državljan, ker je sodeloval z ameriško vohunsko službo. Glede Powersa je dejal, da se je z njim usmiljeno ravnalo. «Glejte, kaj ste vi storili z družino Rosenberg; poslali ste ju na električni stol, kljub temu, da nista sploh priznala, da sta kriva.» Ko se je začelo govoriti o sovjetskem polkovniku Rudolfu Abelu, ki je sedaj zaprt v ameriškem zaporu zaradi vohunstva v prid ZSSR, je Hruščev dejal: «To je nekaj drugega. Vohuni so in bodo vedno.»

Medtem pa je prišlo poročilo, da so newyorške mestne oblasti na prošnjo sovjetskih funkcionarjev dovolile ladji «Baltika», s katero je Hruščev prispel v New York, da ostane lahko zasidrana v newyorškem pristanišču do 23. oktobra.

Brezuspešno iskanje egiptovskega letala

Na otok Elbo ali v morje blizu otoka letalo najbrž ni padlo

PORTO S. STEFANO, 30. — Center za letalsko pomoč v Viterbu di Valle je poslal zvečer ob 18. uri krajevni poštni telegrafski radijski postaji Porto S. Stefano, s katerim obvešča, da je bilo celodnevno iskanje egiptovskega letala v morju blizu Porto S. Stefano, Civitavecchie ter otoka Elbe popolnoma brezuspešno. Letala in mornariška sredstva so zaradi temne prenehala iskati izgubljeno letalo; jutri se bo iskanje nadaljevalo.

Omenjeni center je tudi sporočil, da bo — če bi bile posebne nove vesti — poštno telegrafski radio iz Civitavecchie klical naravnost zadevne oblasti v Rimu.

Kot je znano, gre za egiptovsko letalo tipa Viscount družbe «Misrair», na katerem je bilo 23 oseb (17 potnikov in 6 članov posadke). Letalo bi bilo moralo prispeti včeraj ob 13.05 na letališče Ciampino; letelo je iz Zeneve. Vesti o letalu pa ni bilo več od tedaj, ko je letelo — kakor je malo prej sporočil poveljnik letala — nad otokom Elbo.

Poveljnik karabinjerjev iz Portoferraria je izjavil, da letalo ni moglo pasti na otok Elbo ali v morje blizu otoka. Včeraj popoldne so se karabinjerji med iskanjem v različnih krajih pogovarjali z ljudmi, ki so sedaj zaradi trgatve v vinogradih in bi torej kaj videli in slišali; toda nihče ni videl ne slišal nič nenavadnega.

Poslanska zbornica in senat nadaljujeta razpravo o proračunih

Zunanji minister Segni se vrne danes na poročanje o razgovorih v New Yorku

Prosvetni minister Bosco napoveduje obvezne počitniške tečaje za vse profesorje - Od leta 1948 do danes se je nepismenost v Italiji znižala od 14 na 3 odst. - Težave pri sestavi kandidatne liste PSI za rimsko občino

(Od našega dopisnika)

RIM, 30. — Poslanska zbornica je danes nadaljevala z diskusijo o proračunu ministrstva za prosveto. Razni govorniki so kritizirali pomanjkljivosti italijanskega šolskega sistema in njegovo zastarelost, medtem ko so govorniki KD odgovarjali kritikom, češ da se v 15 letih ni moglo napraviti več in bolje, če upoštevamo stanje, v katerem se šolstvo nahaja, hkrati pa poudarjali, da je treba čimprej odobriti šolski načrt za obnovo in modernizacijo italijanskega šolstva, ki predvideva 1512 ali 1513 milijard lir izdatkov.

Na izvajanja in kritike govornikov je odgovoril prosvetni minister Bosco, ki je poudaril, da mora italijanska šola postati dejansko «sodobna»; taka šola pa potrebuje sodobno podkovane profesorje. Zato bodo med počitnicami priredili ustrezne tečaje, skozi katere bodo šli v nekaj letih vsi profesorji. V zvezi z razvojem gospodarstva in tehnike je treba povečati tudi število absolventov srednjih in višjih šol, okrepiti pa tudi osnovnošolsko izobrazbo, kajti nepismenost je še vedno precejšnja, kljub temu da je od leta 1948 do danes padla od 14 na 3 odst. vsega prebivalstva. Na področju poklicnih in tehničnih šol so v teh poslednjih dveh letih zgradili 336 novih šolskih poslopij (od teh 113 v severni, 243 pa v srednji in južni Italiji ter na otokih). Minister je omenil ugoden odmev, ki ga je imela odredba, s katero se v učne programe srednjih šol, ki zadevajo pouk zgodovine, vključi tudi razdobje po prvi svetovni vojni do vključno borbe in zmage nad fašizmom. Glede zasebnih šol je minister dejal, da bodo v kratkem predložili parlamentu zakonske osnutke, ki bodo urejali ustanovitev zasebnih učnih zavodov, ker tudi ustava priznava pravico svobodne izbire šole. Skrčenje počitnic med šolskim letom je minister utemeljeval s potrebo, da se ognemo preveliki obremenitvi mladine, kar je nujno, če je manj dni pouka. Naraščanje števila visokošolcev postavlja vprašanje ustanovitve novih univerz, predvsem pa tam, kjer so sedaj brez njih.

Poslanci so nato odobrili posamezne člene proračuna, s tajnim glasovanjem pa ga bodo odobrili na enem prihodnjih zasedanj zbornice. Nato so začeli razpravo o proračunu ministrstva za delo in socialno skrbstvo. Po posegu v diskusijo raznih govornikov, je Maglietta (KPI) pripomnil, da v predloženem proračunu manjka povsem neka določena linija socialne politike in predlagal ministru, da proračun prihodnjega leta pospremi s političnim poročilom, v katerem naj se označi linija, ki jo ministrstvo za delo namerava uveljaviti, hkrati pa je ostro kritiziral stanje dezorganizacije, ki vlada na področju socialnega skrbstva, predvsem kar zadeva upokojence. Diskusija o proračunu je bila nato preložena na jutri.

Senat je včeraj zaključil splošno razpravo o štirih finančnih proračunih, danes pa sta govorila zakladni minister Taviani in finančni minister Trabucchi. O finančnih proračunih bodo glasovali prihodnji torek, medtem ko bodo v ponedeljek popoldne začeli razpravljati o proračunih ministrstva za industrijo in trgovino ter ministrstva za zunanjo trgovino.

Jutri se zunanji minister Segni vrne iz New Yorka v Rim, da bi predsedniku vlade poročal o dosedanjem poteku razprave na zasedanju generalne skupščine OZN in o razgovorih, ki jih je imel z voditelji raznih delegacij, predvsem pa tudi o stališču, ki ga imajo razne delegacije do vprašanja Južne Tirolske, ki — proti pričakovanju italijanske delegacije — ni prišlo pred odbor za pravna vprašanja, ampak pred odbor za posebna politična vprašanja, kakor je to zahtevala avstrijska delegacija. (Italijanska vlada namreč smatra, da gre pri tem vprašanju le za to, ali je italijanska vlada dosledno uveljavila sporazum De Gasperi-Gruber ali ne, in da gre zato za vprašanje pravnega značaja, glede česar je pristojno mednarodno razsodišče v Haagu, ne pa OZN). Čez nekaj dni se bo Segni ponovno vrnil v New York.

Danes se je sestalo vodstvo PSI. Na dnevnem redu je bilo vprašanje socialistične kandidatne liste za občinske volitve v prestolnici, ker so se poslanci Lizzadri, Venturini, Vecchietti, Fabbri in Comandini pritožili na vodstvo stranke zaradi tega, ker jih rimska federacija PSI ni vključila v kandidatno listo. Vodstvo je njihovo pritožbo zavrnilo, ker je sklep federacije povsem v skladu s sklepom centralnega odbora stranke, ki sta ga soglasno sprejeli večina in manjšina, in ki daje federacijam proste roke glede sestave kandidatnih list in glede tega, ali naj se parlamentarci vključijo v te liste ali ne. Sklep rimske federacije (namreč, da se parlamentarci izključijo iz kandidatne liste) je že potrdila centralna komisija za volilno kontrolo, v kateri so tudi predstavniki manjšine Luzzatto, Magnani in Menchinelli. Po seji vodstva je tajnik rimske federacije PSI izjavil novinarjem, da so potrdili načelo, na podlagi katerega je funkcija posланca ali senatorja nezdružljiva s funkcijo občinskega svetovalca v taki občini kot je rimska občina.

Za tem sporom je seveda neko važnejše vprašanje. V rimski občini je uprava v rokah KD, ki se pri tem opira na fašiste. Po volitvah položaj verjetno ne bo drugačen, to je KD se ne bo okrepila v tolikšni meri, da bi mogla sama upravljati občino ali s podporo liberalcev, socialdemokratov in republikancev. Zaradi tega je važno, kdo predstavlja PSI v rimskem občinskem svetu Federacija in tudi vodstvo PSI, je mnenja, da morajo biti to predstavniki avtonomistične večine, hkrati s predstavniki radikalne stranke, ki bodo povsod kandidirali na listah PSI. Tako bo verjetno nosilec liste PSI na rimskih upravnih volitvah član radikalne stranke in znani napredni javni delavec odv. Piccardi.

Adenauer odpovedal medconski sporazum

BONN, 30. — Bonnska vlada je na Adenauerjev predlog odpovedala medconski sporazum z Vzhodno Nemčijo. Na izredni seji vlade so bili navzoči tudi predstavniki opozicije, ki so se z vlado strinjali. Danes je namreč zapadel rok za odpoved sporazuma, ki bo ostal v veljavi samo še do 31. decembra 1960.

Na zahtevo nemške delegacije se je s tem v zvezi sestal atlantski svet na izredni seji. Nemški delegat je obvestil svoje kolege o sklepu vlade ter izjavil, da gre za «logično reakcijo na nepravične sklepe oblasti v Vzhodni Nemčiji.

Fidel Castro napoveduje obisk Hruščeva na Kubi

HAVANA, 30. — V radijskem govoru je danes Fidel Castro izjavil, da bo Hruščev gotovo obiskal Kubo. Dostavil je, da datum obiska še ni določen.

Napetost med Kubo in ZDA je narasla, odkar se je Castro vrnil v Havano. Kubanska vlada je baje zavrnila ameriško protestno noto zaradi zapore treh ameriških bank na Kubi. Doslej še ni nikakega kubanskega uradnega komentarja na sporočilo državnega tajništva ZDA, ki svetuje ameriškim državljanom na Kubi naj zapuste deželo, če njih navzočnost tamkaj ni neobhodno potrebna, pač pa tisk zelo ostro kritizira ta ukrep kot novo provokacijo.

ZDA so objavile, da z današnjim dnem zapro svoje rudniške naprave za nikelj na Kubi.

Lumumba zahteva za Kongo preiskovalno komisijo OZN

Polk. Mobutu ponovno obtožuje Lumumbo, da mu je vlada Kitajske ponujala denarno pomoč - Neredi v severni Katangi

LEOPOLDVILLE, 30. — Lumumba je sklical danes v svoji rezidenci izredno zasedanje parlamenta, da bi odobril poziv generalni skupščini OZN, naj pošlje posebno preiskovalno in arbitražno komisijo v Kongo, ki naj bi bila sestavljena iz predstavnikov ZDA, ZSSR in šestih ameriških držav. Poziv je podpisalo 74 od 137 članov parlamenta ter 84 članov senata. V pozivu poslanci zavračajo predlog sklicanja splošne konference, ki sta jo predložila Kasavubu in polkovnik Mobutu. Na ta predlog je namreč Lumumba pristal.

Lumumba je izjavil, da so razne pokrajinske vlade protestirale proti sklicanju take konference okrog «okrogle mize». Zato je predložil, naj se skliče ustavodajna skupščina, ki naj bo sestavljena iz obeh delov parlamenta in poudaril, da začasna ustava predvideva nujno sklicanje take ustavodajne skupščine.

Polkovnik Mobutu pa je v nekem intervjuju dejal, da je kitajska vlada ponudila vladi Lumumbe neposredno pomoč v znesku enega milijona funtov šterlingov. Pokazal je pismo s podpisom kitajskega zunanjega ministra Cuenlaja; to pismo je bilo baje poslano podpredsedniku Lumumbove vlade Gizengi.

Mobutu je pred tem izjavil, da so njegove čete zaplenile prejšnjo noč vse radijske aparate v češkoslovaškem poslaništvu, ki je bilo pred dvema tednoma zaprto. Novinarjem je pokazal tudi nekake zavoje streliva, ki so jih baje našli v tem poslaništvu. Dejal je, da so oddajno in sprejemno radijsko postajo uporabljali v poslaništvu tudi po izgonu češkoslovaških diplomatov.

Že dopoldne pa je predstavnik OZN na današnji redni tiskovni konferenci povedal, da ni bil določen še noben rok za odstranitev tunizijskih čet OZN v Kasaju s strani oddelkov Gane. Dejal je, da se bo to zgodilo postopoma in dodal, da bodo vojaki Gane zamenjali tunizijske vojake zaradi tega, ker ima samo Gana dovolj veliko število vojakov, ki je skoraj enako številu tunizijskih vojakov, t. j. okrog 3.000 mož. Zanikal je vest, da so vojaki Gane prejeli ukaz, naj zapustijo Leopoldville ter dodal, da čete ZAR še niso prejele od svoje vlade ukaza naj zapustijo Kongo.

Predstavnik OZN je nato povedal, da bodo poslali okrog sto maroških vojakov, ki so pod poveljstvom OZN, v Severno Katango, kjer «vlada določena napetost in kjer je prišlo do nekih spopadov». Medtem pa se pričakuje prihod v Kongo še 1.152 indonezijskih vojakov in 700 vojakov iz Nigerije, ki, bodo pod poveljstvom OZN.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 18.4, najnižja 13.5 stopinje, zračni tlak 1011.8 stalen, veter 5 km jugovzhodnik, vlage 85 odst., nebo 8 desetin pooblačeno, morje skoraj mirno, padavine nekaj kapljic, temperatura morja 19.6 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SOBOTA, 1. oktobra Sever
Sonce vzide ob 6.03 in zatone ob 17.46. Dolžina dneva 11.43. Luna vzide ob 16.01 in zatone ob 1.43
Jutri, NEDELJA, 2. oktobra Mirna

Priprave strank za prihodnje upravne volitve

NSZ je predložila kandidatno listo za pokrajinske volitve

V nedeljo prva volilna zborovanja - Za pokrajinske volitve je 230.845 volilnih upravičencev - Število volivcev v okoliških občinah

Včeraj so predstavniki Neodvisne socialistične zveze predložili listo kandidatov NSZ za pokrajinske volitve pri osrednjem volilnem uradu. Neodvisna socialistična zveza je predložila svoje kandidate v vseh 14 mestnih volilnih okrožjih, kakor tudi v dveh zunanjih, in sicer v nabrežinskem in v miljskem. Kandidatna lista je tako sestavljena:

Devin-Nabrežina: inž. Josip Pečenko;
Milje: inž. Josip Pečenko;
Trst I.: Antonio Gregori;
Trst II.: prof. Josip Kosovel;
Trst III.: dr. Josip Dekleva;
Trst IV.: Ferdinand Ferjančič;
Trst V.: Mario Vusconi;
Trst VI.: Eugenio Laurenti;
Trst VII.: Bortolo Petronio;
Trst VIII.: Mario Magajna;
Trst IX.: Eugenio Laurenti;
Trst X.: Giovanni Ulieni;
Trst XI.: Carlo Drassich;
Trst XII.: Bortolo Petronio;
Trst XIII.: inž. Josip Pečenko;
Trst XIV.: dr. Josip Dekleva.

Izven volilnega okrožja pa kandidirajo: Marija Skabar, Bogumil Samsa, Oskar Kjuder, Darko Svab, Edvin Svab, Silvan Mesesnel, Ivan Novak in Josip Pertot.

***

Kandidatno listo NSZ, ki je bila včeraj predložena pristojnemu organu, je odobril odbor zveze, in sicer na osnovi pooblastila zadnje skupščine, ki je izbrala kandidate. Že bežen pogled na seznam kandidatov pove, da gre za osebe, ki s svojo politično preteklostjo jamčijo volivcem, da bodo neomajno zastopale koristi delovnih ljudi, demokracije in narodne koristi Slovencev v tržaški pokrajini.

S predložitvijo kandidatne liste NSZ se število predloženih list za pokrajinske volitve povzpne na 4. Pretekli ponedeljek so predložile svoje liste KP, KD in PSDI. Verjetno bo treba čakati nekaj dni, da se bodo tudi druge stranke odločile, da predložijo svoje kandidate. Marsikatera med njimi bo verjetno počakala celo do zadnjega dne, in sicer do 12. oktobra, v upanju, da si osvoji zadnje mesto.

Vse stranke se med tem skrbno pripravljajo na volilno kampanjo. Nekatere izmed njih bodo začele nastopati že z jutrišnjim dnem. Tako bodo komunisti imeli jutri v kinu «Arcobaleno» javno zborovanje, ki mu bo predsedoval Vittorio Vidali in na katerem bodo objavili svoj program. Govoril bo prof. Sema, prof. Weiss in Karel Šiškovič pa bosta podala zaključno poročilo o delovanju komunističnih predstavnikov v bivšem pokrajinskem svetu.

Socialdemokrati pa bodo predstavili svoje kandidate na zborovanju, ki se bo vršilo v ponedeljek na strankinem sedežu v Ul. sv. Frančiška. Ob tej priliki bodo objavili tudi svoj program za pokrajinske volitve. Kot se zdi, nameravajo socialdemokrati nastopiti s svojo listo tudi na občinskih volitvah v Nabrežini.

Kar se tiče volilnega boja v podeželskih občinah, je treba še omeniti, da so republikanci predložili včeraj svojo kandidatno listo v miljski občini. Lista šteje 30 imen ter zaseda 4. mesto v splošni volilni lestvici.

Po zadnjih podatkih bo na prihodnjih pokrajinskih volitvah volilo skupno 230.845 volivcev. To število, kot smo že javili, se utegne samo še zmanjšati, v kolikor bi pristojne občinske komisije zbrisale s seznamov, in sicer do 22. oktobra, vse tiste osebe, ki bi v tem roku umrle. V primerjavi s političnimi volitvami 1958. leta se je število volivcev povečalo za 1774 enot. Verjetno pa je, da se bo celotni prirastek znižal do 22. oktobra na približno 1500 enot. Največji prirastek so zabeležile predmestne in podeželske sekcije, medtem ko so mestne ostale pri starem. Moških volivcev je 104.659, ženskih 126.186. Primerjava s političnimi volitvami 1958. leta dokazuje, da se še nadalje krepi proces prevladovanja nežnega spola nad moškim, čeprav pri novem prilivu mladih volivcev prevladujejo moški. To si pa lahko razlagamo z dejstvom, da je življenjska doba pri ženskah višja kakor pri moških.

Edina občina, kjer je število moških volivcev večje kakor ženskih, je repentaborska. 1958. leta jih je bilo 8 več, sedaj pa jih je že kar 22.

Kot smo že omenili, bo na pokrajinskih volitvah sodelovalo čez 230.000 volivcev. Pri obnovitvi občinskih uprav v podeželskih občinah pa bo volilo je 18.533 volilnih upravičencev, in sicer 9.127 moških in 9.426 žensk. V Miljah bodo volili 9.204 volivci, od teh 4.494 moških in 4.710 žensk. Prirastek znaša 481 enot, a volišč je 16. V Nabrežini je 4.173 volilnih upravičencev, in sicer 2.059 moških in 2.103 ženske. Prirastek je 236 enot, a volišč je 8. Volilnih upravičencev v Dolini je 3.836, in sicer 1.910 moških in 1.926 žensk. Prirastek znaša 37 enot in volišč je 8. Zgoniška občina ima 901 volivca, in sicer 444 moških in 457 žensk. Prirastek je 12 enot, a volišča so 3. Repentabor ima 429 volivcev. Od teh je 222 moških in 207 žensk. Prirastek znaša 23 enot. Volišče je samo eno.

—«»—

Ukinjen vlak na progi Trst-Opčine

Železniška uprava sporoča, da bo od nedelje 2. oktobra dokončno ukinjen vlak, ki odpelje s tržaške postaje ob 5.32 proti Opčinam. Istočasno bo tudi izpremenjen urnik vlaka, ki odpelje prav tako proti Opčinam in ki je do sedaj odpeljal ob 6.58 ter bo od nedelje 2. oktobra dalje odpeljal ob 7.28.

Po 40-urni stavki prodajalcev bencina

Bencin v Trstu po 92 lir liter?

Na današnjem sestanku odbora za cene bo vladni komisariat predlagal znižanje prodajne cene bencina

Prodajalci bencina so ob 16. uri prenehali s stavko, ki je trajala ves četrtek in več kot polovico včerajšnjega dne. To so sklenili na skupščini kategorije na osnovi zagotovil, ki jih je dal vladni generalni komisar dr. Palamara med razgovorom s predsednikom omenjenega združenja. Vladni generalni komisar je tudi sklenil, da se danes dopoldne ob 11. uri sestane pokrajinski odbor za cene, ki bo proučil celotno vprašanje prodaje in cen bencina na tržaškem področju. Na sestanku odbora za cene bo vladni komisariat predlagal, naj se cena bencina v Trstu zniža na 92 lir liter.

—«»—

Sporočilo turistične ustanove

Pokrajinska turistična ustanova, ki zbira podatke za razne propagandne publikacije in turistične informacije o prireditvah v prihodnjem letu, poziva vse, ki nameravajo organizirati kake večje prireditve, da to sporočajo ustanovi v Ul. S. Nicolò 6 do 10. oktobra letos.

—«»—

Odhod komisije v FLRJ

Prekop trupel padlih vojakov

Agencija Ansa poroča iz Trsta, da bo v kratkem odpotovala v Beograd komisija italijanskega komisariata za počastitev spomina padlih, ki bo iskala in poskrbela za odkop trupel italijanskih vojakov, padlih v zadnji vojni v Jugoslaviji. Kot je znano, je bil februarja sklenjen v Beogradu v zvezi s tem sporazum, s katerim sta se obe vladi obvezali, da si bosta medsebojno pomagali pri iskanju in prekopavanju trupel padlih vojakov in borcev v obeh državah.

Seja načelnikov skupin občinskega sveta

Odobritev raznih upravnih sklepov Imenovanje novega svetovalca KPI

227 milijonov za nakup avtobusov, 50 milijonov za kriško šolo - Spor zaradi razvpitega vodnjaka v Barkovljah

Sinoči ob 19. uri so se na tržaškem županstvu sestali načelniki skupin svetovalcev občinskega sveta in razpravljali o raznih upravnih zadevah.

Župan je najprej sporočil, da je na zahtevo socialističnih svetovalcev interveniral na uradu za delo v prid pogajanjem za rešitev spora v podjetju ORION-Petrochimica ter da so mu zagotovili, da bo do pogajanj prišlo, kar se je tudi zgodilo. Nadalje je sporočil, da je bilo poverjeno mesto oddelka za skrbstvo novemu odborniku Fantasiti, tako da bo dr. Gasparo odslej odgovarjal samo za statistiko in delo. Obvestil je tudi svetovalce, da je njegova dosedanja tajnica napredovala za načelnico odseka matičnega urada ter da jo bo sedaj nadomestila dr. Sadini.

Končno je pojasnil, in sicer v zvezi s pisanjem nekega lista, ki je poročal, da bo odbornik dr. Rinaldini nosilec demokrščanske liste v Nabrežini, da občinski svetovalec ali odbornik neke občine lahko kandidira v drugi občini, toda prej mora dati ostavko na svoje svetovalsko oziroma odborniško mesto. Vsak občinski svetovalec pa lahko kandidira in je izvoljen v občinski in pokrajinski svet hkrati.

Druga točka dnevnega reda je vsebovala odstop svetovalca KPI Viktorja Bogatca, ki so ga pred kratkim imenovali namesto umrlega dr. Sajovitza. Bogatec je prosil, naj ga razrešijo te dolžnosti. Namesto njega bodo proglasili za svetovalca Luciana Padovana, kar je za časa počitnic občinskega sveta naloga občinskega odbora. Tako bo moral svetovalec dokazati odboru, da je pismen, kot zahtevajo formalni predpisi.

Tretja točka je bila odobritev sklepov, ki jih bo sprejel občinski odbor na podlagi predpisov zakona o občinah. Načelniki so med drugim odobrili sklep o imenovanju medicinskih sester za obiskovanje šol in imenovanje zobozdravnikov za šolsko službo. Važna je bila točka, ki se je nanašala na pooblastitev zasebnih pogajanj za nakup 20 avtobusov Acegata, in sicer 10 znamke Macchi in 10 znamke Alfa Romeo. Za te avtobuse bodo izdali 227.260.000 lir. Proti temu sklepu je glasoval dr. Pincherle (PSI), ker je zahteval, naj razpravlja o tem važnem vprašanju občinski svet. Zatem so sprejeli na znanje sklep o načrtu za gradnjo glavne transformatorske kabine pri Sv. Ivanu. Sledilo je razpravljanje o razširitvi vodohrana pri Sv. Mariji Magdaleni zgornji za nadaljnih 14 000 kub. m, za kar bodo porabili 132 milijonov lir. Dr. Dekleva, dr. Pincherle in odv. Pogassi (KPI), pa se niso strinjali s tem, da bi sklep odobrili načelniki skupin ter zahtevali naj pride pred občinski svet.

Zatem so odobrili sklep Acegata o podaljšanju avtobusne proge št. 25, sklep o izdatku 4 milijonov lir za najem jeklenih ogrodij in cevi za voliine oglasne deske, sklep o izdatku 12.500.000 lir za nakup pesod za smeti. Dekleva, Pogassi in Pincherle so glasovali tudi proti sklepu, da se odda čiščenje strokovne šole «Bergamas» in osnovne šole na Greti za leto 1961 za skupno 8 milijonov lir v zasebni zakup. Odobrili so sklep o izdatku 50 milijonov lir za povečanje šole v Križu, sklep o nakupu opreme za navtično šolo in sklep za spremembo tarife za grobove na pokopališču pri Sv. Ani.

Važen je bil tudi sklep o izrednem vzdrževanju občinskih šolskih poslopij za 50 milijonov lir. Dr. Dekleva je vprašal, za katere šole gre in ali pride pri tem izdatku v poštev tudi poslopje v Ulici Lazzaretto Vecchio, kjer je slovenska gimnazija, ki je v zelo slabem stanju. Pristojni odbor mu je odgovoril, da ni v potankosti določeno, za katere šole gre, vsekakor pa ni vključena v ta izredna vzdrževalna dela slovenska gimnazija. Dva druga sklepa sta se tikala ureditve električnih naprav v šolah «Carniel» in šole na Akvedotu, za kar bodo potrošili 5.800.000 lir.

Do spora pa je prišlo glede razvpitega vodnjaka v Barkovljah, za katerega nameravajo potrošiti 12 milijonov. O tem vodnjaku se vodijo v tržaškem italijanskem tisku polemike, dolge kot kurje črevo. Sklep so odložili, ker so dr. Dekleva, odv. Pogassi, dr. Pincherle in Tolloy zahtevali, da mora priti pred občinski svet. V svoji argumentaciji je Tolloy omenil, da je proti temu vodnjaku tudi znani arhitekt Rogers, kar je župana razburilo, zaradi česar je prišlo med njim in dr. Pincherlejem do ostrih besed. V protest proti temu je dr. Pincherle zapustil sejo.

—«»—

Poklon «Joyceu» v Krožku za kulturo in umetnost

RAI-TV je včeraj priredila v dvorani Krožka za kulturo in umetnost za povabljence oddajo «Poklon Joyceu». To je nekak dokumentarij o onomatopoetski kakovosti poetskega jezika. Delo sta pripravila Luciano Berio in Umberto Eco. Avtorja hočeta pokazati, da aje trenutek v življenju jezika, ko postane beseda še prej kot dogovorjeno znamenje ena sama stvar s tem, kar imenuje. To je trenutek onomatopije, v katerem prevzame predmet po zvokih, ki ga izražajo, skoraj otipljivo očitnost». Na več zgledih je potem mogoče slišati, da je angleški jezik najbolj bogat po onomatopiji. Ti zgledi zares spominjajo na kake glasbene stvaritve. Z elektroakustičnimi sredstvi se potem krepijo in naraščajo glasovne barve enega samega glasu, nato se glasovi kopičijo drug vrh drugega, potem se nekako razkrajajo itd. Luciano Berio in Umberto Eco sta pripravila vsekakor zanimiv radijski prikaz.

Predavanje se je vršilo v okviru prireditev ob zasedanju delegatov «Nagrade Italija» in ob tej priložnosti je bila izdana tudi elegantno opremljena knjižica s tekstom oddaje ter prisrčno napisanim sestavkom Alberta Spainija James Joyce in Trst.

—«»—

Huda nesreča dečka pri igri

Z rešilnim avtomobilom RK so sinoči ob 19.20 pripeljali v bolnišnico 14-letnega Paola Granzinija iz Ul. Rampa št. 1, kjer so mu zdravniki ugotovili zlasti hude poškodbe na glavi, tako da je ostal v nezavesti. Oče Giovanni, ki je spremljal sina, je povedal, da se je ta na Elizejskih poljanah igral s svojimi prijatelji ter padel s tri metre visokega zida in udaril z glavo ob tla.

Na pobudo UDI v Miljah

Kinematografska predstava za otroke

V kinu «Verdi» v Miljah bo ob 10. uri na pobudo ženske sekcije Zveze demokratičnih žena — UDI kinematografska predstava za vse otroke Milj, ki se vrnejo zopet v šole. Med prisotnimi bodo izžrebali nagrade, in sicer razna učila. Občinska svetovalka Italia Zilli, predstavnica UDI, pa bo govorila o pomenu manifestacije. Starši in otroci vljudno vabljeni.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 30. septembra 1960 se je v Trstu rodilo 6 otrok, umrlo je 14 oseb, poroke pa ni bilo nobene.

UMRLI SO: 69-letni Gustavo Pueri, 82-letna Ana Vilar vd. Kosić, 51-letni Enrico Schweiger, 72-letna Duša Plamenac, 78-letna Cristina Renko vd. Vindigni, 85-letni Antonio Cecovini, 80-letni Stefano Rosano, 75-letni Angelo Bogatec, 53-letni Giuseppe Sorinich, 59-letni Fitruccio Doria, 92-letna Giovanna Bessica vd. Latin, 62-letna Carolina Tabacco, Buttorac, 84-letna Emma Dorsi vd. Bulese, 76-letni Mario Pobegleglo.

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARNA

Davanzo, Ul. Bernini 4; Gustin, Furlanska cesta 7 (Greta); Milič, Ul. Buonarroti 11; Mizzan, Trg Venezia 2; Tamaro-Neri, Ul. Donte 7.

IZLETI

IZLET SPDT NA PLATAK-SNJEŽNIK

SPDT priredi v nedeljo 16. t. m. izlet na Platak-hrv. Snježnik nad Reko. Potreben potni list. Vpisovanje in informacije v Ul. Geppa 9-II. v uradnih urah.

KINO

Fenice 16.00 «Tank 8. septembra», Gabriele Ferzetti, Dorian Gray, Marisa Merlini.
Excelsior 16.00 «Adua in prijateljice», Simone Signoret, Sandra Milo, Marcello Mastroianni.
Filodrammatico 16.00 «Kraljica Amazonk», eastmacolor, Doris Gray, Rod Taylor.
Grattacielo 15.30 «Ne jejte prijatelja», metrocolor, Doris Day, David Niven.
Supercinema 16.00 «Duesseldorfska pošast». Cenzura je dovolila film prepovedala. Prepovedano mladini.
Arcobaleno 15.30 «Nevihta v vodi», technicolor, technirama, Carroll Baker.
Aurora 16.30 «Grmenje nad Teksasom», Ul. Berlandom».
Alabarda 16.00 «Tiste», Kay Fischer, Klaus Holm.
Capitol 15.30 «Sveto in grešno», Franck Sinatra, Gina Lollobrigida. Technicolor. Zadnji dan.
Garibaldi 16.30 «Krinka maščevalca», technicolor, Anthony Quinn, John Derek.
Cristallo 16.00 «Drama v ogledalu», Orson Welles.
Viale 15.30 «Mars bo uničil Zemljo», Gerald Mohr, Hayden Rorke.
Impero 16.00 «Pohujšanje pod soncem», technicolor, Sandra Dee.
Italia 16.00 «Začelo se je s pozabom», technicolor, Glen Ford, Debbye Reynolds.
Massimo 16.30 «Rebeka», Laurence Olivier, Jean Fontaine. Nova izdaja.
Moderno 16.00 «Napad šestorice», Erroll Flyn, Oliwia de Havilland.
Astoria (bivši San Marco) 16.00 «Saharska legija», Alan Ladd, Arlene Dhal.
Vittorio Veneto 15.30 «Kdo je bil la tista gospa?», Tony Curtis, Dean Martin, Janet Leigh.
Marconi 16.00 «Tu sei la mia vita...», technicolor, Caterina Valente.
Ideale 16.00 «Parada smehov», Stan Laurer, Oliver Hardy, Buster Keaton.
Savona 16.00 «Neustrašen moški», technicolor, western, Kirk Douglas.
Astra 16.30 «Maratonska bitka».
Odeon 16.00 Izročen film. «Človek iz tujske legije», Burt Lancaster.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes 1. t. m. ob 19.30 uri cinemascope barvni Universal film:

BOJNE HIMNE

(Inni di battaglia)

Igrata: ROCK HUDSON in MARTHA HYER

Tiskovna konferenca sindikatov o položaju v podjetju ORION

Grobo in nezakonito ravnanje z delavci je sprožilo stavko, ki traja že 22 dni

Tajnik FIOM je poudaril, da bi morale oblasti posredovati v hudem sporu, saj je podjetje dobilo za razširitev obratov 256 milijonov lir posojil
Brezuspešna dolgotrajna pogajanja na uradu za delo

Včeraj je ravnatelj urada za delo dr. Tarentini Troiani sklical na uradu ločen sestanek med sindikalnimi predstavniki in med predstavniki podjetja, da bi na ta način prišlo do diskusije o sindikalnem sporu v podjetju ORION. Razprava se je nadaljevala vse do pol dveh ponoči brez konkretnih rezultatov. Ravnatelj je v imenu urada predložil, da bi spor rešili na ta način, da bi izpremenili odpust delavca v prostovoljno zapustitev službe, pri čemer bi delavec prejel odpravnino, urad pa bi se obvezal, da bo skrbel za njegovo namestitev. Niti predstavniki delodajalcev niti predstavniki sindikalnih organizacij niso uradno sporočili svojega stališča. Sindikalni predstavniki so se obvezali, da bodo ta predlog sporočili skupščini stavkajočih. Pogajanja se bodo — vedno v ločenih prostorih in s posredovanjem ravnatelja urada — nadaljevala danes dopoldne ob 9.30 na uradu za delo.

Včeraj je bila ob 18. uri na sedežu Delavske zbornice tiskovna konferenca, na kateri so sindikalni predstavniki orisali položaj in razloge, zaradi katerih že 22 dni tako enotno, odločno in vztrajno stavka 330 delavcev tega podjetja. Na tiskovni konferenci so bili prisotni tudi številni stavkajoči delavci.

Prvi je spregovoril tajnik sindikata kovinarjev Nove delavske zbornice CGIL Emilio Semilli, ki je poudaril, da so delavci pripravljeni stavkati še dalje, če bo potrebno, da dosežejo izpremembo nevzdržnih delovnih pogojev, ki obstajajo v podjetju ORION-Petrochimica.

Neposredni razlog za stavko je v disciplinskem postopku in kazenskih ukrepih proti štirim delavcem, vendar gre samo za zadnjega v vrsti številnih grobih primerov slabega ravnanja, disciplinskega režima, nesmiselnih kaznovanj in neupravičenih zahtev ravnateljstva ter nekaterih načelnikov oddelkov.

Sindikalni predstavnik je nato navedel celo vrsto konkretnih primerov takega ravnanja in tako povedal, da vlada v livarskem oddelku diktatorski režim ter se delavce grobo zmerja. Dva delavca so od časa do časa pošiljali na delo na akord, ne da bi prej določili čas potreben za delo, kot je to predvideno v delovni pogodbi in so jim plačilo po že izgotovljenem delu enostransko določili. Ko sta pred nekaj dnevi odbila sprejeti delo na tak način, kar je njuna pravica, so ju takoj suspendirali z dela. Nekega delavca so kaznovali, ker je pri delu na stroju tiho popeval.

Neki delavec je teden dni pred predvidenim rokom zaprosil za dan dopusta, kar so mu sprva odbili, pa čeprav je že imel pravico do znatno več dni. Kasneje pa so na intervencijo notranje komisije dopust odobrili. Ko se je vrnil z dopusta, je prejel pismo z ostrim opominom zaradi zapustitve delovnega mesta in so mu ustno povedali, da ga niso odpustili samo zato, ker dela v podjetju osem let in ker ni še bil nikoli pred sodiščem.

Neki drugi delavec je prosil za nekaj ur premora, ker se je hotel poročiti in je moral podpisati dokumente na anagrafskem uradu. Dve uri so mu dovolili šele po intervenciji notranje komisije, toda kasneje so ga ostro opozorili, da se ne sme nikoli več obrniti na notranjo komisijo.

Nedavno je ravnateljstvo sporočilo, da delavec, ki bo zamudil pol ure, tisti dan ne more več nastopiti dela, da pa mora naslednjega dne prinesti pismeno uradno opravičilo.

To je samo nekaj konkretnih primerov, zaradi katerih delavci tako odločno stavkajo. Tajnik je nato poudaril, da je dolžnost oblasti intervenirati, saj se je podjetje razširilo tudi s prispevkom 256 milijonov lir, ki so jih dobili v obliki posojil iz raznih javnih skladov.

Tajnik sindikata kovinarjev Delavske zbornice (CISL) dr. Carlo Fabricci pa je uvodoma navedel nekatere ostre spore, ki so jih imeli vse leto s podjetjem in nato dejal, da so osnovni razlogi za stavko v ravnanju z delavci, ki ga je označil kot nemoralnega in protizakonitega. Tako je tajnik navedel, da podjetje ne spoštuje zakona št. 473 od 17. aprila 1925 glede delavnega urnika in zakona št. 1079 od 30. oktobra 1955 o ukinitvi nadurnega dela. Delavci morajo delati od 2 do celo 5—6 nadur na dan in celi oddelki nimajo tedenskega počitka. Podjetje ne spoštuje pravil o zaščiti zdravja in varstva na delu, o čemer pričajo številne nesreče na delu.

Najresnejše pa je moralno vprašanje. Tudi dr. Fabbricci je navedel vrsto konkretnih primerov slabega ravnanja z delavci in med drugim povedal, da ravnateljstvo s priporočenim pismom na dom sporoča vse opomine, opozorila, globe in druge disciplinske ukrepe.

Neposredni povod za stavko je bil dogodek, ki se je pripetil 7. septembra. Takrat so delavci, ki so zadolženi za vzdrževanje naprav, ugotovili, da se je pokvarila neka peč. Iskali so načelnika, ki pa ga ni bilo, ker je odšel v mesto. Sami so se lotili popravila in so stroj razstavili. Ugotovili so, da se je zlomilo pero, ki ga ni mogoče popraviti vse do jutra in so se zato napravili, da odidejo proti domu. *Do takrat so že naredili 8 rednih ur in 2 naduri.* Ravnatelj, ki je prišel k peči, je izvedel, da so se delavci odpravili domov. Poiskal jih je pri izhodu in jih obdržal, da so zapustili delovno mesto. Vsi delavci so izjavili, da so pripravljeni ponovno prijeti za delo, nakar pa jim je dejal, da jih več ne potrebuje, ker so se že «praznično oblekli».

Naslednjega dne so delavci izvedeli, da so enega izmed njih takoj odpustili, češ da je neupravičeno zapustil delovno mesto, ostale tri pa so kaznovali s suspenzijo z dela, in sicer vsakega po en dan.

Obe sindikalni organizaciji sta takoj intervenirali, vendar je ravnatelj med razgovorom na poziv opolnomočenega delegata izjavil, da ne namerava spremeniti sklepa o kaznovanju delavcev. Takoj zatem pa se je pričela stavka.

Ob zaključku je sindikalni predstavnik ponovno poudaril, da delavci podjetja ORION ne stavkajo zato, da bi dosegli boljše plače, temveč samo za to, da se preneha s nečloveškim ravnanjem v podjetju.

Huda nesreča na delu v Starem pristanišču

Dva delavca sta padla s trideset metrov višine

Nesrečneža sta barvala žerjav, ko se je nenadoma utrgala vrv ogrodja, na katerem sta delala

Včeraj dopoldne sta se na delu v Starem pristanišču ponesrečila dva delavca, ki sta padla iz višine 30 metrov. Bilo je okrog 10. ure, ko sta na pomolu «0» barvala žerjav 30-letni Giorgio Fragiacomo iz Ulice Vespucci 57 in 30-letni Luciano Pugliese iz Križa 267. Delala sta na ogrodju, ki je bilo privezano z vrvjo. Nenadoma se je vrv utrgala in delavca sta treščila na splav, nad katerim je viselo ogrodje. Nemudoma so jima priskočili na pomoč delovni tovariši, ki so bili priča nesreče. Nesrečna delavca sta ležala nezavestna v mlaki krvi. Z rešilnim avtom so ponesrečenca nemudoma odpeljali v bolnišnico, kjer so ju sprejeli s pridržano prognozo na ortopedskem oddelku.

Fragiacomo si je zlomil hrbtenico, levo roko in hudo ranil po čelu. Tudi Pugliese si je zlomil hrbtenico in se precej pobil po telesu. Nesreča je napravila globok vtis med vsemi delavci, ki so zaposleni v Starem pristanišču.

—«»—

Avto povozil starčka

Včeraj ob 18.20 so s policijskim avtom pripeljali v bolnišnico Ivana Kralja, starega 86 let iz Križa št. 228, Ko je šel čez obrežno cesto nedaleč od poti h kriškemu portiču, ga je podrl na tla avtomobil, ki je vozil iz Trsta proti Seljanu.

V bolnišnici so ga sprejeli na ortopedski oddelek, kjer se bo moral zaradi zloma desne golenice in drugih poškodb zdraviti 40 dni.

—«»—

Ni znala povedati, kje in kako se je ranila

Okrog poldne je včeraj sama prišla v bolnišnico 59-letna Stefania Sancin vd. Stefani iz Ulice Cancellieri 14, ki so jo sprejeli s pridržano prognozo na II. medicinski oddelek zaradi verjetne zastrupitve s tetanusom. Ženska je s težavo povedala, da je v četrtek zapazila malo rano na levi roki in da ne ve, kje in kako se je ranila.

—«»—

Več oseb ranjenih pri prometni nesreči v Sesljanu

Okrog 16. ure včeraj so se peljale po državni cesti z avtom, ki ga je šofiral 33-letni Mario Borasio iz Nem pri Vidmu, 38-letna Esterina Borasio por. Venturini iz Nem, 34-letna Emilia Tomada por. Tomada tudi iz Nem ter 53-letna Adelina Lenzi por. Cortassa iz Tripolisa. Blizu gostilne Kralj v Sesljanu se je zgodila nesreča, ker je avto treščil v drugi avto, ki je prihajal z nasprotne strani. Zaradi močnega sunka je obe vozili vrglo na rob ceste, potniki pa so se več ali manj poškodovali. Najhujše poškodbe je dobila Emilia Tomada, ki si je zlomila levo nogo, se pobila in ranila po kolenu desne noge, po čelu in levi roki. Sprejeli so jo na ortopedski oddelek in se bo morala zdraviti 40-60 dni. Esterina se je tudi ranila po čelu, po levi nogi in roki, sprejeli so jo na drugi kirurški oddelek in se bo morala zdraviti dobra dva tedna. Šofer se je pobil in ranil po glavi, po kolenu leve noge in si je verjetno nalomil rebra ter zapestje leve roke.

Iz sodnih dvoran

Blago, ki ji ga je izročil pomorščak, je podarila drugim

V ponedeljek začetek jesenskega zasedanja prizivnega sodišča

Na kazenskem sodišču se je morala včeraj zagovarjati 47-letna Zofka L. s Trga Giarizzole, ki je bila obtožena, da si je nedovoljeno prilastila predlanskim in lani štiri usnjene torbe, 6 srajc, 2 maji, 4 kose blaga, električni brivski aparat, kovček, plinski kuhalnik in nekaj perila, ki ji ga je bil izročil pomorščak Rudi L. iz Ulice Vignetti, s katerim je prej skupaj živela. Sodišče jo je oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov.

Rudi jo je prijavil sodišču in obtožil, da je v njegovi odsotnosti prodala navedeno blago, ki ji ga je bil izročil v varstvo. Dejal je, da jo je bil povabil v Neapelj, ko je tam pristala ladja «Castel Felice», na kateri je bil vkrcan. Takrat ji je izročil blago s prošnjo, naj ga hrani do njegovega povratka. Ko pa se je vrnil, je zvedel, da je ženska medtem večji del blaga prodala ali podarila. Ženska je dejala, da si je mislila, da lahko razpolaga z blagom, ker je pač toliko let živela skupno z Rudijem. Glede plinskega kuhalnika pa je povedala, da ga je Rudi že prej prodal. Na razpravi je tudi pripomnila, da je blago podarila z Rudijevem privoljenjem in da jo je prijavil sodišču verjetno zaradi tega, ker ni hotela več z njim živeti.

Te dni se bo nadaljevalo zasedanje prizivnega sodišča, ki bo imelo polne roke dela, saj bo v prvi polovici meseca imelo opravka s 25 prizivi. Obtožencev je 41, izmed teh 5 žensk; 7 obtožencev pa je v zaporu.

V ponedeljek bo na vrsti priziv, ki so ga vložili Umberto Valitutti, Antonio Lizio, Finamore Catello, Antonio Carlovich, Raffaele Marendi, Giuseppe Trotta, Giuseppe Novacco, Mario Isastia Henriquez, Albano Moro, Eugenio Peternelli. V sredo Alfonso Milanese, Alfredo Della Riccia in Antonio Floridan; Celeste Čok in Romano Čok; Felice Gennari, Antonio Berardi in Vincenzo Surilli. V četrtek: Novella Sardo; Giovanni Furlan; Nerino Bugneva in Maria Garich por. Bratovič; Dino Carlone; Renato Scarcelli in Elda Cernaz por. Scarcelli. V ponedeljek 10. t. m.: Italo De Bortoli; Raffaele Balsini; Stefania Gerlani por. Škrk; Ferruccio Goruppi, Ottavio Divano. V sredo 12. t. m.: Vittorio Schiflin; Ferruccio Cedolini in Giorgio ter Tobia Pozzer; Giuseppe Zarli; Ivan Krebelj. V četrtek 13. t. m.: Guglielmo Barigelli; Riccardo Fadovan; Giusto in Stefano Schillani, Sergij Starec.

Včeraj na tržaški univerzi

Otvoritev zasedanja o proučevanju tržišč

V veliki dvorani tržaške univerze je bila včeraj ob 15. uri svečana otvoritev zasedanja posvečenega proučevanju tržišč (marketing), na kateri sta uvodoma spregovorili rektor Origone in predsednik italijanskega združenja za proučevanja tržišč prof. Tagliacarne.

Uvodno predavanje je imel dekan tržaške gospodarske fakultete in ravnatelj milanskega statističnega inštituta «Doxa» prof. Pier Paolo Luzzatto Fegiz na temo: «Vpliv gibanja dohodkov na obnašanje potrošnikov». Govornik je orisal zanimivo anketo, ki so jo napravili na osnovi odgovorov 100.000 družin, ki so jih izbrali po znanstvenih kriterijih. Družine so vprašali, za kaj bi porabile izredni dohodek 500 tisoč lir. Večina je odgovorila, da bi ta denar porabili za okrepitev lastnega podjetja ali za izboljšanje svojega delovnega položaja. Po mnenju profesorja Luzzatta Fegiza predstavlja ta tendenca pozitiven faktor v razvoju italijanskega gospodarstva.

Na zasedanju so takoj nadaljevali z delom in bodo danes sledili nadaljnji referati. Na zasedanju sodeluje okoli dve sto znanstvenikov in strokovnjakov, ki se ukvarjajo z raziskovanji tržišč.

Dopoldne pa je bila prav tako v prostorih univerze skupščina združenja za proučevanja tržišč, na kateri je predsednik inž. Tagliacarne poročal o lanskoletnem delovanju združenja. Zlasti je podrobno orisal pomemben tečaj posvečen proučevanju tržišč, katerega organizirajo v sodelovanju z OECE

—«»—

Otvoritev fotografske razstave «Ta naša pokrajina»

Sinoči ob 18. uri je bila v razstavni dvorani miljske občine v Miljah otvoritev fotografske razstave «Ta naša pokrajina». Na razstavi sodeluje devet tržaških fotografov z 90 fotografijami, ki prikazujejo lepote našega področja.

Ob otvoritvi razstave, ki jo je v imenu vladnega generalnega komisarja odprl dr. Ravalli, je imel krajši govor predsednik Pokrajinske turistične ustanove odv. Slocovich, ki je predvsem poudaril, da bodo razstavljene fotografije prikazale lepote našega področja in njegove turistične zanimivosti širom po svetu. Slikovni material bo namreč turistična ustanova porabila v propagandne namene in bodo s fotografijami okrasili najrazličnejše turistične in potovalne urade v Evropi.

Razstava je zelo zanimiva, čeprav ne nudi tiste popolnosti, ki bi si jo želeli. Največji poudarek je namreč na mestu samem in na obalnih področjih, medtem ko Kras ni zapopaden v tisti meri, kot bi bilo želeno.

Vsekakor lahko rečemo, da si je razstavo vredno ogledati, za prihodnje pa bi Pokrajinski turistični ustanovi svetovali, da ne omeji krog sodelovalcev. Prepričani smo namreč, da bi ob širšem sodelovanju tržaških fotografov lahko dobili mnogo več in lepših fotografij, ki bi ponazorile lepote naše pokrajine.

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST-UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROČNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-1., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski

Še en kolonialni madež izbrisan

Nigerija danes neodvisna

Nad 400 let v kolonialnih sponah - Nezdrava pokrajina z velikimi prirodnimi bogastvi - 35 milijonov prebivalcev različnih plemen

V zgodovini afriškega kontinenta bo danes zapisan nov svetel dogodek s proglasitvijo Nigerije za neodvisno državo znotraj sklopa suverenih članic Commenwealtha. S političnega zemljevida bo tako izbrisan še en kolonialni madež in okrog 35 milijonov afriških črncev bo začelo novo etapo svojega državnega, političnega, ekonomskega in kulturnega razvoja. Od enega dne leta 1533, ko se je ladja angleškega kapitana Winthema zasidrala ob obali današnje Nigerije v Gvinejskem zalivu Zapadne Afrike, pa do 1. oktobra 1960, je bila dolga in nečloveško težka pot plemen v sotočju reke Niger in že sam naziv, ki ga je ta rel Afrike dolgo nosil — «Obala sužnjev» — dovolj dobro označuje usodo silnih vojščakov in lovcev raznih področij, ki so jih britanski kolonizatorji že od leta 1899 začeli uradno imenovati Nigerija.

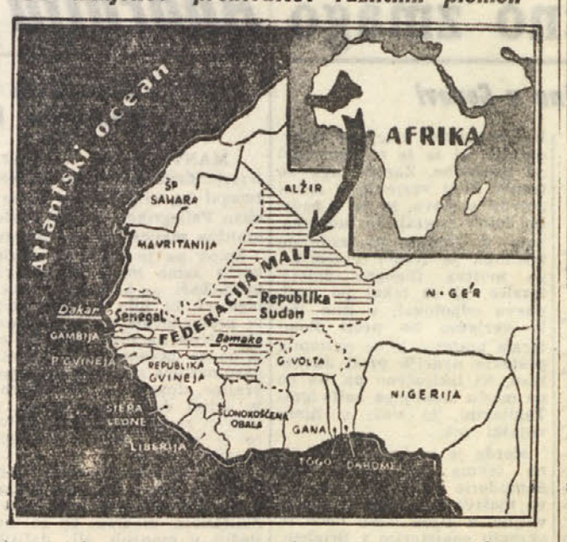

O tej mračni preteklosti danes ne bomo govorili, saj obstaja veliko upanje, da gre za vedno v pozabo. Ogledali si bomo samo v kakšnih pogojih nastopa Nigerija danes svojo novo življenjsko pot.

Geofizične, etnične, ekonomske, kulturne in druge razlike med raznimi področji te dežele, ki je trikrat večja od Italije, predstavljajo istočasno njene prednosti in njene težave. Po eni strani ni mogle biti obsojena na monokulturnost v gospodarstvu, pač pa je postala bogat izvor palmovega olja, kakava, kikirikija, dragocenih dreves in mnogih rud, med katerimi tudi strateško važnega urana. Po drugi strani pa je Nigerija zaradi teh razlik podrejena raznim centrifugalnim silam, ki se v njenem življenju opažajo že dalj časa, pa čeprav ne na način, ki bi resno ogrožal sam obstoj nigerijske federacije.

Federacija o kateri govorimo se sestoji iz treh pokrajin: severne, zapadne in vzhodne. Največja in najbolj zaostala je Severna Nigerija, v kateri živi okrog polovica vsega prebivalstva dežele. Plemeni Hauza in Fulani, ki predstavljata glavnino prebivalstva te pokrajine sta še v polfevdalni, polpatriarhalni družbenih odnosih pod oblastjo lokalnih emirov. V taki socialni strukturi so bili plemenski voditelji oporna kolonialne uprave. V Severni Nigeriji je bilo zastopano antikolonialno gibanje najmanj razvito, najmočnejša politična organizacija v tej pokrajini pa je «Narodni kongres Severa». Vodi ga predsednik vlade federacije Nigerije Abubakar Tafavi Balewa, katerega odnosi z britanskimi oblastmi so zelo privrtni. «Narodni kongres Severa» ima tudi lokalno federalno vlado, katere predsednik je namestnik Baleve Ahmadu Belo Sardauna iz Sokota.

Zapadna Nigerija je pretežno naseljena s plemenom Joruba. Najmočnejša politična moč se imenuje «Skupina akcijea». Za njo se meni, da je skoraj popolno orientirana, vendar pa ne v smislu izključne navezanosti na Britanijo, temveč v še večji meri v proameriški smeri. Vodja te organizacije je poglavar Avolono, predsednik lokalne vlade pa je eden izmed voditeljev skupine Akintola.

V vzhodni pokrajini prevladuje Nacionalni svet Nigerije in Kameruna, organizacija, ki se bori za strogo nevtralni, izvenblokovski značaj bodoče neodvisne Nigerije, za enotnost s Kamerunom, za hitrejši notranji socialni napredek in za vseafriško solidarnost. Na čelu te organizacije je znana osebnost z mnogih afriških zborov, eden najprljubljenejših voditeljev nigerijskega ljudstva dr. Azikiwe, znan tudi pod nazivom «Zik». Predsednik lokalne vlade je Azikijev sodelavec Okpara.

Po volitvah v katerih je bila pred meseci izbrana prva ljudska skupščina «Federacije Nigerije», je prišel na predlog vlade z mandatom generalnega guverherja Abubakar Baleba. Zaradi velikega volilnega uspeha Nacionalnega sveta Nigerije in Kameruna pa je bilo nujno, da se vključi v vlado tudi ta skupina dr. Azikiwe. Tako vstopa danes Nigerija v neodvisno državno življenje z koalicijsko vlado in večstrankarskim parlamentom.

Dejstvo, da živi v deželi samo deset tisoč Evropejev, še nikakor ne pomeni, da se Evropa ne zanima za bodočnost tega dela Afrike z zelo nezdravo klimo, z velikimi prirodnimi razpoložnimi možnostmi. Prizadevanje britanske vlade na zahtevo skupščine Nigerije da se dežela 1. oktobra proglasi za neodvisno državo v sestavu Commenwealtha, še nikakor ne pomeni prekinitve britansko-nigerijskih vezi.

Ni dvoma, da bo Nigerija morala že v prvih mesecih svoje neodvisnosti reševati mnoga težka vprašanja iz okvira dolgega in globokega kolonialnega nasledstva. Želja vseh prijateljev afriške neodvisnosti je, da se v Nigeriji najdejo čim manj boleče rešitve za vsa vprašanja politične, tehnične, kadrovske in finančne problematike.

M. M.

TRŽAŠKA KNJIGARNA
Ul. sv. Frančiška 20
Tel. 61792

Študijsko zborovanje o razvoju zaostalih pokrajin

V teh dneh je bilo v Neaplju študijsko zborovanje o izkušnjah in vprašanjih razvoja zaostalih pokrajin, ki ga je organiziral **Center za študij in raziskavo o italijanski gospodarski strukturi** pri **Inštitutu Giangiacomo Feltrinelli.** Člani znanstvenega odbora za zborovanje so bili profesorji z raznih italijanskih univerz. Zborovanja so se udeležili številni znanstveniki iz drugih držav, poleg zahodni tudi iz SZ, Poljske, ČSR in Romunije.

Smo pred zelo važnim kmetijskim opravkom

Letošnja trgatev bo zahtevala nekaj več potrpljenja in dela

Gre predvsem za pravilno trganje - Kako bomo ravnali z moštom?

Letos naš kmet zares nima sreče. Sicer pa kdaj jo je sploh imel. Enkrat ga tare suša, drugič prevelika moča, tako da nikoli ni prav. So to pač posledice muhavosti in klime krajev. Če je še pred kratkim kazalo, da bo letošnja trgatev nekako srednje dobra, morda celo obilna, zadnje dni grozi, da se bo vse to sprevrglo in da bo letošnja vinska letina bolj slaba, kar je za gospodarstvo našega podeželja zelo negativna postavka. Za vinograd ali točneje za dobro vinsko letino je zaželeno, da so zadnji dnevi pred trgatvijo čim bolj sončni in topli, da grozdje pridobi na sladkobi. Neprestano deževje, ki noče in noče odnehati, pa je pravo nasprotje tega, kajti jagoda sedaj srka vodo, odstotek sladkorja v njej pa postaja relativno nižji. Povrh tega začenja grozdje tudi gniti. Tudi v izredno dobro negovanih vinogradih zadnje dni opažamo, da začenja grozdje gniti, kar sedaj ni več le negativen, pač pa že zaskrbljujoč pojav. Vse to kaže, da letošnja vinska letina ne bo mogla biti dobra.

V takih razmerah je povsem možno, da se kmet loti trgatve tudi predčasno, pod izgovorom pač «naj bo karkoli». To je vsekakor napačno, hkrati pa nam tudi vremenoslovci ne morejo povedati, ali se ne bo vreme končno le ustalilo in nam dalo vsaj nekaj dni sonca, da bi se razmere v vinogradu popravile. Nasprotno, vremenoslovci so napovedali za konec septembra in začetek oktobra lepo vreme, dejansko stanje pa jih je demantiralo. Zato našemu vinogradniku ne moremo reči naj počaka na lepo vreme, hkrati pa bi bilo zelo negospodarno potrgati kar tako, kar je, kajti s sedanjim stanjem v vinogradu se nam zares ne obeta posebno dobra kapljica.

Če pa bi se v bližnjih dneh vinogradnik vendarle odločil za trgatev, se bo tokrat moral še posebno pripraviti. Tudi tokrat in še posebno tokrat ne velja načelo, da je bolje manj in boljše kot več in slabše. Prva naloga glede tega je letos nagnito grozdje. Tega je več kot kdaj koli, zato bo trgatev zelo zamudna. To zamudo časa pa moramo vendarle žrtvovati, da si vina ne pokvarimo. To je edino, kar bi v zvezi s prihodnjo trgatvijo hoteli danes reči, ker bomo o tem obširneje spregovorili v naši jutrišnji številki. Če pa smo na to pristali, smo kratkomalo pristali že na trgatev, ki je, kot ponavljamo, še ne svetujemo, vendar vemo, da so ponekod s trgatvijo že začeli. (Mimogrede bomo dodali, da imajo ponekod na svetu pametno in zelo koristno navado, da oblasti določijo dan ali čas trgatve, v smislu vsakoletnih pogojev in razmer. Pri nas tega ni in to je velika pomanjkljivost.)

Ker je kljub temu trgatev takorekoč že tu, bomo na kratko spregovorili o pripravi vina, o vrenju mošta in mladega vina. Mošt vre v odnosu na količino sladkorja, ki vsebuje. Več sladkorja mošt vsebuje, več časa vre. Z vrenjem mošta pa iz sladkorja nastali alkohol ovira delovanje glivic, ki pridejo v mošt z grozdjem. Čim bolj se odstotek alkohola v moštu — vina viša, tem bolj vrenje ponehuje. Naš mošt ima v povprečju do 20 odstotkov sladkorja, kar ustreza poznejšim 12 stopinjam alkohola. Na vrenje mošta pa vplivajo tudi zunanji činitelji in sicer temperatura v kleti ter tudi to, kako smo z moštom ali celo grozdjem ravnali. Že večkrat smo poudarili, da naše kleti niso idealne, ker so preveč izpostavljene toplotnim spremembam. Vrenje mošta je najboljše pri temperaturi okoli 20 stopinj C. Včasih, posebno mošt z nizkim odstotkom sladkorja, potrebuje celo višjo temperaturo. Gostejši mošt pa bolje kipi pri nižji temperaturi. Včasih se zgodi, da mošt vse tudi dolgo časa, cele tedne. To vrenje je sicer včasih komaj opazno. Takega vrenja ni dobro prekiniti. Ponekod v takih primerih to kinpenje celo pospešijo z dvigom temperature v kleti.

Pri kipenju mošta in pozneje že vina imajo malone glavno besedo glivice ali kvasnice, ki so na grozdju. Kakor hitro te glivice pridejo v tekočino, ki vsebuje sladkor, beljakovine in potrebno količino kisline, se naglo razmnožijo in začno pretvarjati sladkor v alkohol, v ogljikovo kislino, jantarovo kislino itd. Ene glivice pretvorijo iz določene količine sladkorja več, druge pa manj alkohola. Iz tega sledi, da imamo glivice, ki imajo boljše lastnosti in glivice, ki imajo slabše lastnosti, imamo torej boljše in slabše glivice. Dobre glivice pospešujejo vrenje in zato učinek ali rezultat tega vrenja, slabe ali šibke pa svoje naloge ne opravijo v celoti. Če mošt kljub določenemu odstotku sladkorja in kljub primerni toploti v kleti slabo kipi, pomeni da glivice ne delujejo pravilno in v velikih kleteh, kjer delajo dobri strokovnjaki, takemu moštu dodajajo umetno gojene glivice.

Gornje nam dokazuje, da je pri vrenju mošta in pozneje mladega vina delovanje glivic izredno važno. Glivice pa so živa bitja, ki potrebujejo zrak. Zato mora biti klet, ki je po navadi bolj zaprta, v času kipenja dovolj prezračena. Zaradi tega moramo v času kipenja mošta klet pogosteje prezračiti. Da je temu tako, je prav gotovo opazil marsikateri kletar, ki je po prezračenju kleti opazil mnogo bolj živahno kipenje. Seveda moramo pri tem tudi paziti, da se zaradi pregostega prezračevanja v hladnih dneh zrak v kleti preveč ne ohladi, kar z druge strani negativno vpliva na kipenje.

Problem za sebe je vrenje na tropinah. Pri nas je v navadi, da pustimo bel mošt na tropinah 24 ali kvečjemu 48 ur, le redek vinogradnik ga pusti tudi tri dni. To nam je ostalo iz prejšnjih časov. Stari vinogradniki so menili, da se tako vino delj obdrži. V tistih deželah, kjer se z vinogradništvom še bolj ukvarjajo kot pri nas, ne pustijo mošta na tropinah, pač pa ga takoj pretočijo.

Seveda velja to izključno za bela vina, kajti črno vino mora z vrenjem na tropinah dobiti svojo izrazito rdečo barvo. Mošt more dobiti iz jagodnih tropin barvo le če barvilo v jagodni lupini raztopi. Raztopi pa ga le s kipenjem na jagodnih tropinah. S tem pa potegne iz jagodnih lupin in pečk tudi črešlovino, ki črnemu vinu daje značilni trpki okus.

Kaj smo gledali po TV

Ciklus Peppina De Filippa

Se vedno nič posebnega na televizijskih ekranih, oz. točneje, še vedno nič posebnega nam ni pripravila televizijska ustanova kot taka s svojimi lastnimi močmi in kar je bilo vsaj do neke mere kvalitetnega je šlo na račun reproduciranih programov, pri katerih je televizija kot zajedavec prispevala samo svoje televizijske kamere in tehnike.

Med take programe lahko z nekaj pridržki štejemo vsekakor ciklus gledaliških predstav Peppina De Filippa in njegove igralske skupine, ki pa se je preteklo nedeljo po petih zaporednih nedeljah zaključil. Če je program tu in tam nekoliko zaškripal zaradi neprimerne izbire tekstov iz Peppinovega avtorskega repertoarja, pa lahko trdimo, da ga je zaključna oddaja ciklusa v znatni meri rehabilitirala tudi kar zadeva Peppina avtorja.

Enodejanka «Velika prijatelja» Stefana Landija po noveli Luigija Pirandella je dala Peppinu De Filippu in njegovemu odličnemu soigralcu Aldu Giuffreju priložnost, da sta odprla vse registre njune komičnosti, pri čemer je seveda prednjačil Peppino, čeprav tudi Giuffre ni mnogo zaostajal, kljub njegovemu drugovrstnemu žanru. Peppina De Filippa enodejanka «Trije revezi z dežele» je kljub osebni tragiki njenih oseb, izrazito burkastega značaja. V njej avtor ni toliko originalen kot predvsem izredno verziran in tenkočuten obdelovalec likov, ki so lahko še danes presneto realistični, čeprav pa zunanjem videzu obledeli. Lakota je žal še vedno problem, ki ne tare samo odrskih likov.

Čeprav smo bili kakšno nedeljo programa že naveličani, ni izključeno, da nam bo še žal po njem. Toda to je odvisno predvsem od umetniškega vodstva televizije.

«Ljudje ki odhajajo ljudje ki prihajajo»

Ta rubrika je sedaj že povsem očitno zašla na krivo pot. Režiser Enzo Trapani je skoraj skusal upoštevati nekaj sugestij, kot naprimer odstranitev risanke, kar pa oddaje ni moglo rešiti neglede ali pa prav zaradi tekstov takih avtorjev kot so Čehov, Personne, Keine in Mark Connelly. Dela tako močnih literarnih osebnosti nikakor ne prenesejo površne ali samo približne scenske obdelave. Njihova moč je namreč v fini intelektualni satiri, analizi, diagnozi značajev in družbe in lahko tudi v intelektualni komičnosti, ki ni nikoli banalna. Pri scenski obdelavi takih del pa obstaja trajna nevarnost, da se njih kvalitete razvodenijo, da izgubijo svoj notranji blesk. In ravno to se dogaja sedaj že tretjo nedeljo, ne toliko po krivdi igralcev, ki se trudijo, temveč predvsem po krivdi obdelovalcev tekstov, ki so Belisardo Randone, Franca Cancogni in Fiorenzo Fiorentini.

Notranji ustroj televizijskih programov seveda ne dopušča, da se neka programirana rubrika odstrani s programa samo zato ker se je pokazala kot neuspela. Zato jo bomo pač morali prenašati do konca njej odmerjenih dni in se zadovoljiti z drobtinami, ki bodo padle od sicer bogate mize takih avtorjev kot so že omenjeni in še drugi nič manj slavni od njih.

«Italijanka v Alžiru»

V registriranem prenosu z «Florentinskega glasbenega maja» smo lahko v torek zvečer poslušali drugo in tretje dejanje Rossinijeve opere «Italijanka v Alžiru». Kljub sodelovanju nekaterih odličnih pevcev, predvsem Fedore Barbieri, opera ni bila najbolje podana in tudi za nevajeno uho je bilo nikaj spodrsljajev. In še enkrat naj ponovimo, da televizijski prenosi opernih predstav sploh ne morejo ohraniti tega, kar lahko opere nudijo pri neposrednem uživanju glasbe in scenskih prizorov.

«Campanile sera»

Mike Bongiorno v četrtek prav gotovo ni imel srečnega dne, čeprav je slavil god. Nič mu ni šlo od rok in še manj iz ust, saj se je večkrat zmotil in enkrat celo tako usodno, da je enemu izmed tekmujočih krajev dejansko onemogočil zmago. Ni izključeno, da bo ta njegova nepazljivost oz. notarjeva dlakocepnost imela refren v kakšni pritožbi prizadetih, ki bi v ostalem bila tudi povsem upravičena. V ostalem oddaja Campanile sera ni nudila nič posebnega in razburljivega. Marsikoga pa je najbrž začudilo, ko je kot zastopnika Adrie videl spet isto družino kot zadnjic. Prav gotovo bi bilo prav, da bi se družine izmenjavale, saj gre pri igri tudi za konkretne koristi in nikakor ne bi bilo prav če bi se kar naprej le ena družina okoriščala z milostjo sreče ali pa tudi preračunanosti.

Ostali programi

Od ostalih programov velja vsaj omeniti dokumentarje o Nigeriji, o dunajskem «Kunsthistorisches Museumu», o Georgu Bernardu Shawu, o «Srečanjih na Malti», o čudeseih morja in še kakšnega.

Tega mnenja so bili geologi na kongresu v Kopenhagnu

V razmeroma bližnji bodočnosti bodo zemljevidi precej drugačni

Zaradi višanja temperature na Zemlji ledeniki kopnijo - Njih voda bo zalila marsikateri predel tudi civiliziranih dežel - V največji nevarnosti je Holandska

Dolgemu «življenjepisu» naše Zemlje so znanstveniki v novejšem času dodali nekaj novih zelo zanimivih podatkov, od katerih nas posamezni opozarjajo na neke nagle spremembe, ki se dogajajo kar pred našimi očmi. Obstajajo določeni znaki, ki napovedujejo večje spremembe v zemeljski skorji, ki bi mogle imeti ogromne posledice za določena zemljepisna področja, celo za bodočnost nekaterih visoko civiliziranih dežel. So dežele, katerim grozi celo — smrt.

Že pred leti so znanstveniki na pr. opazili, da se ledeniki oddaljujejo od Skandinavskega polotoka. Hkrati drži, da skupine ribiških čolnov in ladij, ki lovijo v severnih morjih, hodijo v zadnjih letih na lov mnogo bolj na sever kot so hodile še pred desetimi leti. Neke ptice selivke pa spletajo danes svoja gnazda v tako severnih področjih, do koder pred zadnjo vojno sploh niso zahajale.

Koj po drugi svetovni vojni so se v določenem tisku začeli pojavljati članki, ki so obravnavali to problematiko. Naši bralci se bodo gotovo spominjali, da smo tudi mi pisali, kako se Zemlja segreva, kako polarni led kopni in kako se zaradi tega raven oceanov dviga, zaradi česar da nekaterim nizkim obalnim deželam celo grozi nevarnost, da bi v razmeroma bližnji bodočnosti mogle izginiti pod valovi. Ko smo o tem pisali, smo omenjali, da še ni znano, če je ta pojav splošen. Bilo je namreč treba ugotoviti, ali se ta pojav, to kopnenje ledu omejuje le na določena področja, ali pa je ta pojav, pojav vsega našega planeta. In znanost je končno začela ta problem temeljiteje obravnavati in na gornje vprašanje odgovarjati.

Zdi se, da je bil dokončen in znanstveno utemeljen odgovor dan pred kratkim v vrsti znanstvenih referatov na 21. mednarodnem kongresu geologov v Kopenhagnu. V teh referatih so znanstveniki prikazali rezultate merjenj in opažanj na raznih točkah našega planeta. Iz vseh teh referatov bi mogli izvesti sledeče zaključke:

Da se temperatura na Zemlji viša, da se ledeniki na Arktiki in Antarktiki umikajo vedno bolj proti severu oziroma jugu. Ta proces je dognan in njegov učinek se že občuti na raznih obalah vseh celin. V Evropi so posledice tega pojava posebno opazovali na obalah Skandinavije. Ugotovljeno je bilo, da se Skandinavski polotok dviga iz morja za en centimeter na leto. En centimeter prav gotovo ni veliko, toda centimeter k centimetru in to od leta do leta v sto letih nanese en meter. To pa že ni več malo. Morda za Skandinavski polotok to še ne pomeni veliko, toda posledica tega posrednega pojava na Skandinavskem polotoku bi se znala vse drugače odražati na drugi strani — na Nizozemskem, katere površina je že sedaj pod morsko ravnjo.

Na omenjenem kongresu v Kopenhagnu so strokovnjaki s podatki prikazali, da bi kopnenje ledu na tečajih moglo v bližnji prihodnosti ubrati precej nagel tempo, zaradi česar bi že ob koncu tega stoletja Skandinavski polotok ne «zlezel» iz voda le za pol metra — en centimeter na leto — pač pa že za poldrugi meter ali celo več. To pomeni, da gre razvoj tega pojava na svetu bolj naglo, kot so znanstveniki računali. Hkrati pa to pomeni, da bi oni poldrugi meter, za kolikor bi se Skandinavski polotok dvignil, mogel imeti katastrofalne posledice za Nizozemsko, ki bi še globlje zlezla v pod morsko raven, kar bi moglo povzročiti pravo katastrofo, ki bi v zgodovini te dežele ne bila prva. V zgodovini Nizozemske so namreč zabeležili že več takih katastrof, posebno v dobi med 12 in 14 stoletjem, ko so morske vode preplavile kakih 200 naselij in ko je ta katastrofa terjala na sto tisoče mrtvih.

Oglejmo si, kako znanstveniki pojasnjujejo vzroke in pojav sam.

Skupna količina ledu, kar ga je na Zemlji, se ocenjuje na 19 milijonov kubičnih kilometrov, kar je za približno 40 odst. več kot so ga ocenjevali pred začetkom geofizikalnega leta 1957—1958. Ogromna večina, okoli 90 odst., tega ledu je na Antarktiki, ostalo pa na Arktiki in manjših ledenikih drugod. Dokaz o neprestanem višanju temperature so znanstveniki dobili z vrtanjem debelih plasti ledu na Antarktiki in na Groenlandu. Sloji ledu, ki so se sesedali v tisočletjih, so ohranili sledove atmosferskih razmer preteklih obdobij. Z analizami teh slojev ledu so znanstveniki mogli ugotoviti sestavo atmosfere v raznih dobah in krivuljo toplote in mraza na Zemlji.

Ta krivulja potrjuje domnevo, da se klima na Zemlji dviga. To dviganje temperature pa povzroča kopnenje ledu, oziroma postopno manjšanje ledenih mas na Zemlji.

Če pa bi prišlo do tega, da bi vseh 19 milijonov kubičnih kilometrov ledene mase skopnelo, bi se raven oceanov, zaradi «nove» vode, dvignila za 50 metrov, kar bi precej spremenilo oblike sedanjih kontinentov. Pomislimo le do kod bi seglo Jadransko morje v Padsko nižino, do kod bi Crno in Baltiško morje seglo v ruske ravnine ali v severno Nemčijo, da sploh ne govorimo o Nizozemski, ki smo jo že prej omenili

Seveda je problem popolne raztopitve ledu stvar daljne bodočnosti, ki človeka niti toliko ne zaskrbljuje, toda ustavimo se pri pojavih, ki se že danes kažejo in pri pojavih, do katerih bi mogli priti že v bližnji bodočnosti. Tu se bomo spet vrnili k Skandinavskemu polotoku, o čemed znanstveniki posebej razpravljajo. Ko se bo Skandinavski polotok postopoma osvobodil ledu, se bo kot kaka ladja, ki jo raztovorimo bremena, dvignil iz mehke mase, na kateri leži, kajti znano je, da so velika kopna dejansko nekakšne velikanske ladje, ki slonijo na še nestrjeni masi notranjosti naše Zemlje. Zemeljska skorja namreč ni tako debela, kot si preprosti človek predstavlja. Določen fizikalni zakon pa terja, da se vsako dviganje kopne zemlje kompenzira z znižanjem na nekem drugem mestu, kajti le tako se vzdržuje ravnotežje. Geologi so ugotovili, da vsaka planina, ki se dviga, s tem ustvarja ustrezno «negativno planino». Ta «negativna planina» nastaja zaradi nižanja terena, zaradi «utapljanja» v masi, ki se prenese pod skorjo zemlje, ker se dejanska planina dviga. Ker ta pojav že ni več domneva, pač pa dokazan fizični zakon, bo Nizozemska prej ali slej plačala račun dviganja Skandinavskega polotoka, ki se dviga zato, ker se zaradi segrevanja temperature na Zemlji, otresa ali osvobaja ledu. Če se bo pojav dviganja temperature nadaljeval, bo čez kako stoletje Nizozemska obsojena na smrt, ker bo izginila pod morskimi valovi.

Kljub tej kategorični trditvi pa znanstveniki vendarle poudarjajo, da to ni povsem nujno. V poštev bi namreč moglo priti delovanje tudi drugih činiteljev, ki jih danes ne moremo predvidevati. Povrh tega je tu še človek z vsemi njegovimi zavestnimi in nezavestnimi akcijami. Za kaj gre? Glede tega bi bilo zanimivo navesti študijo ameriškega fizika Tellerja, ki zatrjuje, da tudi ogljikove spojine, ki jih v atmosfero puščajo industrijski dimniki, avtomobilski motorji, ter druge naprave, imajo precejšen vpliv na spremembo klime. Ti plini se v atmosferi obnašajo kot steklo nad zimsko gredico. To «steklo» propušča proti Zemlji tople sončne žarke, hkrati pa preprečuje uhajanje tistih žarkov, ki se od Zemlje odbijajo in bi morali spet v atmosfero. Od dobe prvih parnih strojev do danes se je količina takih plinov v zemeljski atmosferi povečala za 2 odst. Ko pa bo količina teh plinov dosegla deset odstotkov — in to ne bo tako daleč — bo «zimska gredica» naša Zemlja, postala bolj topla, kar bo nujno povzročilo pospešeno kopnenje ledu na Arktiki in Antarktiki.

Kanadski meteorolog V. Parker pa meni, da je sprememba klime na Zemlji v zvezi z atomskimi poizkusi, ki kvarijo električno ravnotežje med zemeljsko površino in zemeljsko atmosfero.

Kanadski znanstvenik V. Parker pravi, da človek z atomskimi poizkusi, ki rušijo neravnotežje v atmosferi, z blaznim uničevanjem rastlinskega bogastva ter z raznimi drugimi takimi akcijami, pospešuje posledice določenih prirodnih pojavov.

Kot vidimo, so določeni znanstveniki dokaj pesimistično razpoloženi Toda že sami pojavi kopnenja ledu in ustreznih sprememb na površini našega globusa niso malenkostne zadeve. Posebno če se držimo Tellerjeve domneve o «zimski gredici» in atomskih poizkusov, kajti konec našega stoletja je že zelo blizu, z druge strani pa so za nami še generacije, ki jih čakajo lahko dokaj neprijetne spremembe, katerih bo kriva tudi človekova «blaznost».

Slovenci v tujini

Tudi v tujini Slovenci ne pozabljajo na svoje poreklo. Družijo se v svoja narodna društva in organizacije, v katerih razvijajo vsestransko narodno življenje. Tako tudi v Buenos Airesu v Argentini, kamor se je pred 30 leti izselil tudi Slavko Skof, sin upok. učitelja Viktoria Skofa, sedaj stanujočega v Vižovljah. Z njegovim prizadevanjem so si Slovenci v Buenos Airesu postavili Prosvetni dom, njegov sin Nestor (na sliki) pa je priznan violinist. Nastopa na radiju «El Mundo» in sodeluje pri orkestru te radijske postaje. Izredne zasluge pa ima kot dirigent mešanega pevskega zbora Ljudskega odra, ki je prvič nastopil 5. sept. 1959

RADIO TELEVIZIJA

Sobota, 1. oktobra 1960

Radio Trst A

7.30: Jutranja glasba; 11.30: Brezobvezno; 12.00: Za vsakogar nekaj; 12.45: V svetu kulture; 12.55: Orkestra Bert Kampfert in Max Greger; 13.30: Dobrodošli: Plošče prvič v oddaji; 14.45: Motivi Cola Porterja; 15.00: Koncert operne glasbe; 16.00: Znamenita dela starega veka: Miran Pavlin: (11) «Zelenje pragozda skriva izumrlo mesto Angkor»; 16.20: Kavarniški koncert, 16.50: «Veseli Planšarji»; 17.20: Pesem in ples; 18.00: Žena in dom; 18.10: Glasbeni kaleidoskop; 19.00: Slovenski književniki v pismih; 19.20: Znani solisti in komorne zasedbe; 20.00. Šport; 20.40: Zbor «Vinko Vodopivec»; 21.00: «NEVERJETNO, TODA RES» — radijska zgodba, nato Havajske melodije; 22.00: Reinhold Gliere: Simfonija št. 3 v h-molu op. 42; 22.55: Ansambli Dixieland; 23.30: Do polnoči v ritmu in melodiji.

Trst

12.10: Tretja stran; 14.15: Simfonični koncert; 15.15: Kraško nebo — legende in pravljice; 15.30: Franco Valisneri in njegov orkester.

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 12.00: Glasba za vas; 13.40: Domači odmevi; 14.30. Primorski tednik; 14.45: Iz albuma priljubljenih melodij; 15.30: V zabavnem ritmu s pevci in ansambli; 16.00. Dunajske melodije; 16.30: Dogodki in odmevi; 16.45: Operni zbori; 17.30: Parada orkestrov, 18.00: Prenos RL; 19.00: Glas Anice Zubovič; 19.30: Prenos RL; 22.15: Plesna glasba.

Nacionalni program

6.30: Vreme na italijanskih morjih; 7.00: Jutranja glasba; 11.40: Simfonična glasba; 12.10: Pojejo Adriano Celentano, Gloria Christian, Toni del Monaco, Anita Traversi, in Sandro Tuminelli; 16.45: Program italijanske folklorne glasbe, 17.40: Jutrišnji šport; 18.10: Zbori vseh časov in vseh dežel; 21.00: Magična flavta; 21.20: Radijska komedija Eduarda De Filippa «Bolečina pod ključema»; 22.05: Pojeta Johnny Dorelli in Betty Curtis; 22.45: Orkestra pod vodstvom Pina Caldija in Piera Umilianija; 23.15: Orkester Armanda Trovajolija.

II. program

10.00: «Il centone» — revija za vse; 11.00: Glasba za vas, ki delate?; 14.00: Sami z glasbo; 14.45: Parada orkestrov; 16.00: Italijanske ljudske pesmi; 16.20: Fantazija motivov, 17.30: Bice Valori in Alberto Talegali v «V dveh se zmaga bolje»; 18.30: Plešite z nami; 20.30: Gaetano Donizzetti: «Lucia di Lammermoor».

III. program

17.00: Instrumentalne skladbe Franca Schuberta; 18.30: Glasba za violino od začetkov do G. B. Viottija; 19.15: Skladbe Bele Bartoka; 20.00: Vsakovečerni koncert (Haydn, Weber, Martin); 21.30: Simfonični koncert p. v. Eugena Jochuma (Bach, Mozart); 23.40: «Lekcija petja».

Slovenija

8.05: Italijanska pevka Miranda Martino; 8.20: Klavirske skladbe Edvarda Griega; 8.40: Zumberške narodne poje Ženski vokalni kvartet; 8.55: Radijska šola za nižjo stopnjo; 9.25: Za prijetno razvedrilo; 10.10: Od tu in tam; 11.30: Pionirski tednik; 11.50: Zabavni orkester RTV Ljubljana; 12.00: Po širni Makedoniji; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Zabaven opoldanski spored; 12.45: Ivan Mane Jarnovič: Koncert za violino in orkester št. 10 v F-duru; 13.30: Z domačini ansambli in pevci v sobotno popoldne; 13.50: Iz opernega sveta; 14.35: Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40: George Gershwin; 16.20: Z melodijami čez kontinente; 16.45: Iz najnovejšega repertoarja Jugotona; 17.10: Pesmi in plesi iz Armonije; 17.25: Parada plošč; 18.00: Poje Moški komorni zbor iz Celja; 18.20: Zvočni kaleidoskop; 18.45: Okno v svet; 20.00: Pojdimo na Stajersko..., 20.10: Sobotni mozaik; 22.15: Odcaja za naše izseljence; 23.10: Zaplešimo še enkrat!.

Ital. televizija

17.00: TV za otroke; 18.30: TV dnevnik; 18.50: Ljudje in knjige; 19.10: Mali giganti; 19.45: Zagonetnosti in tragedije zgodovine; 19.55: Teden v svetu; 20.08: Sedem dni v parlamentu; 20.30: TV dnevnik; 21.05: Stari prijateji; 22.15: Bitka pri Volturai; 22.30: Safari; 22.55: TV dnevnik.

Jug. televizija

Beograd 18.00: Krešo Kolman: «Moj prvi polet» — oddaja za mladino; 20.00: TV dnevnik; 20.20: TV reklame; 20.30: «Servisna postaja» — zabavna oddaja; 21.30. Serijski film.

HOROSKOP

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Trenutek negotovosti zaradi neizpolnjene obljube. Nekatere sodbe na vaš račun bodo zgrešene. Prehodne bolečine prebavnih organov.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Zadovoljstvo zaradi priznanja vaših naporov. Previdnost v finančnih zadevah. Ne podcenjujte izrazov naklonjenosti drage osebe.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Dobro organizirano delo bo zagotovilo uspeh. Potrebna bo previdnost. Zanimiva srečanja na področju glasbe in umetnosti.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Ne sprejemajte odgovornih del brez vednosti nadrejenih. Možno presenečenje. Vaš prijatelj bo potreben nezaintereseranega nasveta.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Ne upoštevajte sumničenj na škodo srečnejših sodelavcev. Odlično razpoloženje v večernih urah. Zdravje dobro.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Neko delo, ki vas je razočaralo, se bo srečno zaključilo. Ne bodite preveč ofenzivni proti ljudem, ki vas obkrožajo.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23 10.) Izboljšati boste morali metodo vašega dela. Nove iznajdbe bodo omogočile napredovanje. Ne bodite zapravljivi.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Nič posebnega in zanimivega na poslovnem področju. Verjetna popoldanska srečanja. Napetost v odnosih z drago osebo.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Našli boste potrebno pomoč. Ne upoštevajte obrekovanj, ki zadevajo osebo, ki jo ljubite in spoštujete. Zdravje mirno.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Sprejeli boste zelo zanimivo ponudbo. Sprejmite jo brez oklevanja. Otroci vam bodo pripravili zadovoljstvo.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Danes je še posebno potrebna pozornost pri finančnih poslih. Ne dražite čustev družinskih članov ali drage osebe.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Vaši nasprotniki bodo izigrali svoje karte. Ukrepati boste morali spretno. Srečne ure z osebo, ki jo ljubite.

Goriško-beneški dnevnik

Končno po trinajstih letih

Jutri otvoritev železniške proge Gorica-Nova Gorica

Včeraj popoldne je prvi potniški vlak napravil poskusno vožnjo Svečanosti na italijanski in jugoslovanski strani

Jutrišnji datum bo ostal svetlo zapisan v goriških kronikah: Jutri bodo namreč po trinajstletnem premoru ponovno otvorili za promet železniško progo med Gorico in Novo Gorico, med dvema goriškima kolodvoroma, ki sta v preteklosti tako koristno služila goriškemu gospodarstvu in ki sta bila ločena zaradi razmejitve leta 1947. Bodeča žica je pred trinajstimi leti pregradila tračnice in med njimi je rastla trava, ne da bi se kdo zanimal, da bi jo odstranil. Z leti, ko so se razmere med sosednima državama izboljšale, se je pričelo misliti tudi na obnovitev železniškega prometa. Vendarle pa je bila pot do jutrišnjega uspeha težavna, ker je bilo polno faktorjev, ki so bili nasprotni ponovni vzpostavitvi te proge. Uveden je bil omejni promet, število oseb, ki so šle s propustnicami in s potnimi listi, se stalno veča, vedno več je potniških in tovornih vozil in z jutrišnjim dnem bomo imeli tudi železniško zvezo.

Samo osem kilometrov proge je to, vendarle je bilo treba toliko prošenj, protestov in moledovanj predno se je želja uresničila. Ponovno otvoritev proge ne pozdravljajo samo trgovski krogi, ki vidijo v njej možnost povečanja prometa skozi naše mesto; pozdravljamo jo tudi mi, ker vidimo v tem željo odgovarjajočih ljudi na obeh straneh meje, da se povečajo iz dneva v dan tisti znaki mirnega sožitja, ki so nam tako potrebni.

Včeraj popoldne je potniški vlak napravil poiskusno vožnjo po obnovljeni progi. V začnjih dneh so tako na kolodvoru v Novi Gorici kot v Gorici uredili vse potrebno za postajna poslopja in urade, ki bodo služili novemu prometu. Jutri zjutraj pa se bo vršila prava otvoritvena svečanost, ki bo dobila izreden pomen, čeprav ji hočejo dati le obliko tehnične slovesnosti. Ob 9.50 bo iz Gorice odpeljal v Jugoslavijo posebni vlak, na katerem bodo funkcionarji tržaškega ravnateljstva za železnice, pod katerega spada tudi Gorica. V Novi Gorici bo na kolodvoru svečanost, nakar se bodo funkcionarji obeh železnic vrnili v Gorico, kjer bo na kolodvoru druga otvoritvena slovesnost, to ob 11. uri.

V ponedeljek pa bodo na progi pričeli voziti prvi potniški vlaki. Iz Gorice bodo vlaki odpeljali ob 7.20, 14.14 in 20.20. Iz Nove Gorice pa bo odhod ob 8.05, 14.55 in 21. Verjetno v bližnji prihodnosti bo pričel na tej progi voziti tudi ekspresni vlak Dunaj, Celovec, Jesenice, Nova Gorica, Gorica, Trst, kajti na tej progi bo razdalja med Dunajem in Trstom skrajšana za celih 51 kilometrov v primerjavi s tisto, ki pelje skozi Trbiž in Videm.

Dejali smo že, da si od nove proge mnogo obetajo goriški trgovski krogi. To je tudi razumljivo, če pogledamo nekatere razdalje: Gorica-Nova Gorica: 9 km namesto 90 (skozi Opčine); Gorica-Podbrdo 63 km namesto 146 (skozi Opčine); Gorica-Celovec: 152 km namesto 203 (skozi Videm).

—«»—

Poživljeno prosvetno delovanje

S prihodom zime se poživi v marsikaterem kraju tako v mestu kot na deželi prosvetno in družabno delovanje naših društev. Prihodnjo nedeljo bo Slovensko gledališče iz Trsta gostovalo v prosvetni dvorani v Gorici s štiridejanko «Glasbena skrinjica» Georga Kaiserja, in sicer popoldne in zvečer. Jutri se bo večja skupina prebivalcev Pevme, Oslavja in St. Mavra odpeljala z dvema avtobusoma na izlet v bolnišnico Franjo, Postojnsko jamo in Predjamski grad. Prihodnji teden bo v Doberdobu občni zbor domačega prosvetnega društva; tako so namreč člani društva sklenili na sestanku, ki je bil pred nekaj dnevi. Prav tako so imeli tudi na sedežu prosvetnega društva v Štandrežu pripravljalni sestanek za občni zbor, ki bo v kratkem. Na zadnji seji odbora Zveze slovenskih prosvetnih društev so namreč sklenili sklicati čimprej občni zbor zveze in zaradi tega je potrebno, da izvedejo svoje občne zbore posamezna prosvetna društva, da bodo na njih pregledala preteklo delo, napravila načrte za bodočnost, izvolila nove odbore in delegate na občni zbor zveze.

—«»—

Vodovod v Plešivo

V Krminu je občinska uprava predala družbi «Cesia» iz Trsta naročilo za gradnjo vodovoda v Plešivo. Ceglo iz Pradis, ki bo stal 11 milijonov. Z deli bodo pričeli danes in ista se bodo verjetno zaključila v dveh mesecih.

Zimski urnik trgovin

Danes 1. oktobra je stopil v veljavo zimski urnik trgovin, po katerem se morajo ravnati vsi trgovinski obrati v naši pokrajini razen občine Gradež.

Pekarne: od 6.30 do 12.30 in od 16. do 18. ure; mlekarne: od 7. do 12.30 in od 16. do 18.30; trgovine jestvin: od 8. do 12.30 in od 16.30 do 19. ure; drogerije: od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure; trgovine s konfekcijo in raznim blagom: od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure; trgovine z železnino: od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure; trgovine s sadjem in zelenjavo: od 8. do 12.30 ter od 15. do 19. ure.

Trgovine z lesom in gradbenim materialom: od 8. do 12. in od 13. do 17. ure; trgovine z avtomobili in nadomestnimi deli: od 8.30 do 12.30 in od 14.30 do 18.30; trgovine s kolesi in nadomestnimi deli: od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure; cvetličarne: od 8. do 12.30 in od 15. do 19. ure; trgovine s pridelki za kmetijstvo: od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure; slaščičarne in pekarne: od 7.30 do 21.30.

Knjigarne, v katerih se prodajajo šolske potrebščine, lahko odprejo zjutraj ob 8. uri.

Ob nedeljah bodo odprte v dopoldanskih urah naslednje trgovine: pekarne: od 6.30 do 12.30; mlekarne: od 7. do 12.30; cvetličarne: od 8. do 13. ure; slaščičarne: od 7.30 do 21.30.

—«»—

Danes seja pokrajinskega sveta

Danes popoldne ob 16. uri bo v dvorani v Ulici Crispi prva jesenska seja pokrajinskega sveta. Ob tej priliki sta svetovalca Bergomas in Selli dala tisku izjavo, v kateri zahtevata naj se da na prvo mesto dnevnega reda stanje v umobolnici, kjer uslužbenci že nekaj dni stavkajo.

—«»—

Sestanek PSI v Rupi

V četrtek zvečer je bil na pobudo socialistične stranke v Rupi sestanek naprednih vaščanov, na katerem so se obravnavala politična vprašanja, ki zanimajo vso državo in številna krajevna vprašanja.

Seja goriškega občinskega sveta

Odobren proračun za leto 1959

Kritike in pohvale delovanju občinske uprave

Včeraj zvečer je bila seja goriškega občinskega sveta. Na seji so občinski možje obravnavali eno samo točko, in sicer odobritev obračuna za leto 1959.

Sejo je otvoril župan dr. Bernardi, ki je predlagal, da se izvoli za predsednika seje dr. Verbi. Predlog je bil soglasno sprejet.

Glede na to, da so svetovalci proučili obračun doma, se je takoj otvorila diskusija. Prvi se je oglasil k besedi Candussi (PSDI). Kot revizor računov je poudaril, da je bilo leto 1959 prvo leto, v katerem je bila bilanca zaključena pozitivno. Priporočil je občinskemu odboru, da bi sprejel še tistih 25 odstot. občinskih nameščencev, ki so nestalno nameščeni, v redni staež. Sledil je drugi revizor Crocetti (MSI), ki je pohvalil odbor. Pohvalno se je izrazil tudi o bilanci. Pritožil pa se je nad delovanjem nameščencev trošarinskega urada in je predlagal, da bi občinski odbor proučil možnost, da bi občina sprejela ta urad v lastno režijo. Sledil je dr. Stiligoj (SDZ), ki je izjavil, da bo glasoval za obračun. Čeprav je bilo izvršenega precej dela, je rekel, bi se lahko naredilo še več. V bodočnosti bo treba še bolj točno ugotoviti in porazdeliti družinski davek. Dr. Battello (PCI) je izjavil, da bo glasoval proti obračunu. Poudaril je, da se KPI ni strinjala s socialno-ekonomskimi motivi, na podlagi katerih je bil proračun pripravljen in da se zato tudi danes ne more strinjati z njim. Zastopniku komunistične partije sta sledila grof. Attems za PLI in dr. Pedroni za monarhiste. Oba sta izjavila, da bosta glasovala proti odobritvi bilance. Svetovalec Bratuž je sicer izjavil, da bo glasoval za odobritev, se je pa pritožil nad pretiranimi zahtevami trošarinskega urada. Poudaril je, da so davki previsoki. Poleg tega je še naglasil, da nekatere občinske ustanove, kot na primer vodovod itd., ne delujejo ravno najbolje. Calderini (DC) pa je seveda odobril delovanje občinskega odbora in je ves zadovoljen ugotovil, da se vse kritike, ki so jih načeli nekateri svetovalci nanašajo samo na probleme postranskega značaja.

Svetovalcem sta odgovorila odbornik za finance Gallarotti in župan dr. Bernardi. Župan je opozoril svetovalce na dejstvo, da gre pri vsej zadevi za en sam problem. Vprašanje je v tem, ali je občinska uprava v letu 1959 delovala bolje kot prej ali ne. Glede na to, da je bilo računsko leto zaključeno pozitivno, da občinski uradi delujejo bolje in da se skuša ugoditi željam prebivalstva, je skoraj nemogoče kritizirati občinski odbor.

Dr. Verbi je nato predlagal, da se glasuje in odobri obračun. Po govorih zastopnikov različnih strank se je že vedelo, kako bodo glasovali. Govorili je samo še Zuccalli za PSI. Izjavil je, da uprava mesta sicer ni taka kot si bi jo on kot socialist želel, vendar pa se meščanstvo ne more pritoževati nad obračunom, ki je pozitiven in torej glasuje za odobritev. Proti obračunu so torej glasovali samo štirje svetovalci.

Naslednja seja občinskega odbora bo prihodnji teden.

—«»—

Očistite grobove do 25. oktobra

Goriška občina sporoča, da je treba popraviti ali očistiti grobove tako na glavnem kot na vaških pokopališčih najkasneje do 25. oktobra t.l. Potem dnevu ne bodo več dovolili nobenega popravila ali čiščenja, ker bo občinska uprava poskrbela za letno čiščenje celotnega pokopališča.

—«»—

Sporočilo izletnikom v Postojno

Prosvetno društvo iz Pevme, Oslavja in St. Mavra obvešča vse udeležence nedeljskega izleta v Postojno, Predjamski grad in bolnišnico «Franja», da bo en avtobus odpeljal ob 5.30 zjutraj iz Oslavja, drugi avtobus pa bo ob isti uri odpeljal s trga v Pevmi, Standrežci naj čakajo na trgu, kamor bo avtobus pripeljal ob 5.45, Goričani pa naj se zberejo prav tako ob 5.45 pred kavarno Bratuž.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Drugo kolo italijanskega nogometnega prvenstva A lige

Brez nevarnih nasprotnikov favoriti za dokončno zmago

Najtežje bo verjetno za Fiorentino v Genovi

Drugo kolo nogometnega prvenstva A lige bo verjetno manj naporno za moštva, ki upravičeno gledajo že sedaj na prva mesta v lestvici. Nihče od favoritov ne bo imel nevarnega nasprotnika z izjemo morda Fiorentine, ki bo morala v Genovo, kjer se bo srečala s Sampdorio.

Po stari navadi so se vse enajstorice ves teden pripravljale za nedeljske borbe, medtem ko so si trenerji več ali manj belili glave z ureditvijo postave. Zdravstveno stanje igralcev ni povsod zadovoljivo in tudi vprašanje forme dela skrbi ljudem, ki so odgovorni za dobro in uspešno igro moštev. Vodstva društev se ne šalijo: če ni povoljnih rezultatov, pade krivda na trenerje, ki morajo čestokrat pobrati šila in kopita in oditi ter si poiskati drugo službo. Sicer je za te ukrepe še prezgodaj, a vseeno se je že pripetilo v Veroni, kjer so brez posebnih poklonov odslovili trenerja Olivierija in ga zamenjali z Bizzottom, ki je treniral rezerve.

Kako pa so se pretekle dni pripravljali igralci v posameznih klubih? Atalanta se je po nedeljskem porazu resno spravila na delo in je med včerajšnjo trening-tekmo preizkusila razne igralce, ki bi morali v srečanju s Spalom zamenjati tiste, ki so razočarali. Tudi Spal bo moral na igrišče s spremenjeno postavo in ni izključeno, da bo moral Corelli, ki proti Padovi ni zadovoljil, prepustiti mesto rezervnemu igralcu. Predvidevajo, da bo prišlo tudi v obrambi do sprememb.

Bologna gre verjetno naproti novi zmagi: tokrat bo imela v gosteh moštvo Lane Rossi iz Vicenze, proti kateremu bo poslala na igrišče postavo, ki je bila uspešna v Rimu. Vse kaže, da so Bulgarelli, Tumburus in Perani popolnoma okrevali od posledic udarcev, ki so jih dobili med igro z Laziom. Nasprotno pa je trener moštva iz Vicenze sklenil zamenjati nekaj igralcev, ki niso zadovoljili, medtem ko je druge, katerih priprava ni bila popolna, dalj časa zadrževal na igrišču.

Zelo zanimivo bo prvo medsebojno srečanje v tej kategoriji Lecca in Catanie. Igralci prvega moštva so prepričani, da se bodo v Catanii maščevali za nedeljski poraz, to toliko bolj, ker so že v B ligi prišli z igrišča nedeljskih gostiteljev vedno nepremagani. Verjetno bo v obrambi igral Tettamanti, ki bi moral brez dvoma okrepiti ta del moštva. Slabše vesti pa prihajajo iz Catanie, kjer je trener precej zaskrbljen. Med zadnjim treningom so bili igralci počasni, a najbolj je razočaral napad.

Interju se nudi zopet lepa priložnost za zmago. Tokrat bo moštvo igralo na domačem igrišču, v gosteh pa bo imelo Bari, ki kaže, da ni v najboljši formi. Igralci Interja so se dobro pripravili in med zadnjim treningom, ki so ga imeli z moštvom Fanfulle, so se najbolj izkazali Tomeazzi in Rancati. Trener Barija pa bo moral zelo verjetno zaradi Mupove poškodbe zamenjati oba beka. Kaže pa, da ne bo ta edina novost v moštvu z juga, ker bo prišlo do spremembe tudi v napadalni vrsti.

Juventusov trener se je znašel pred novim problemom. Znano je, da ne bo mogel poslati na igrišče za tri nedelje diskvalificiranega Sivorija, sedaj pa kaže, da ne bo mogel uporabiti niti Emolija, ki je moral zaradi gripe ostati v postelji. Če ta igralec ne bo okreval do nedelje, ga bo trener zamenjal z mladim Leoncinijem. V vrstah Lazia verjetno ne bo večjih sprememb. Pravijo, da bo moral Bizzarri, ki po navadi igra na krilu, zasesti mesto desnega beka.

Neapeljska enajstorica, ki se je vrnila z zmago iz Vicenze, se je resno spravila na delo, da bi čimprej prišla do večje vigranosti. Delno je to že dosegla, kar je pokazala med trening tekmo. Najbolj sta se izkazala Del Vecchio in Pivatelli, ki sta sama dosegla pet golov. Slabše bo torej za Torino, ki nikakor ne more spraviti skupaj močno moštvo. Predvsem ni mogoče uporabiti ne vratarja prvega moštva Soldana ne rezervnega Vierija, zaradi česar ni izključeno, da bo moral braniti turinska vrata v Neaplju vratar mladinske enajstorice Odasso. Sploh pa je moštvo razočaralo tudi med trening tekmo, ki je bila s krajevno enajstorico iz Cinzana.

V Padovi bo verjetno v nedeljo precej vroče. Padovanci se zavedajo, da bo borba z Milanom trda, zaradi česar so se dobro pripravili. Sicer je znano, da bodo po svoji stari navadi šli na igrišče z verižno obrambo. Tudi igralci Milana se zavedajo, da bo težko prebiti obrambni zid domačinov, zaradi česar so v preteklem tednu proučevali sistem, kako bi lahko ranili Roccovo moštvo.

Zanimiva bo tudi borba med Romo in Udinese. Domačini bodo poslali na igrišče najboljšo postavo z izjemo Guarnaccija, ki se še ni opomogel od poškodbe. Zaradi tega bo trener Foni verjetno v celoti potrdil postavo, ki je v nedeljo dobro zaigrala in tudi zmagala v Bariju. Po zadnjem treningu je trener videmskega moštva Bigogno določil igralce, ki so takoj po opoldnevu odpotovali v Rim. Zelo verjetno bo proti Romi igrala postava, ki je nastopila preteklo nedeljo proti Juventusu. Ni izključeno pa, da bo na mestu srednjega halfa igral Tagliavini, ki služi v Rimu vojaški rok.

Morda je najbolj pričakovana tekma tega kola med Sampdorio in Fiorentino. Prvo moštvo je v nedeljo zadovoljilo, a kljub temu bodo še okrepili enajstorico z Brighentijem in Ocwirkom. Fiorentina pa bo igrala v Genovi z isto postavo, ki je preteklo nedeljo premagala Lečco.

Totocalcio št. 2

Atalanta-Spal	1
Bologna-L. R. Vicenza	1
Catania-Lecco	X 1
Inter-Bari	1
Juventus-Lazio	1
Napoli-Torino	1
Padova-Milan	2 X
Roma-Udinese	1 X 2
Sampdoria-Fiorentina	2 X 1
Como-Genoa	1 2
Prato-Venezia	X
Reggiana-Parma	1
Triestina-Brescia	1 X
Catanzaro-Novara	1 X
Verona-Messina	1

Etapna kolesarska dirka San Pellegrino

Meldolesiju etapa Adorniju pa majica

Danes zadnja etapa na 183 km dolgi progi Brescia - San Pellegrino Terme

MANTOVA, 30. — Danes je bil dan zmagoslavja za kolesarje Emilije; Domenico Meldolesi, doma iz Ravenne, je zmagal na cilju četrte etape kolesarske dirke za amaterje «San Pellegrino», Vittorio Adorni iz Parme pa je prišel do oranžne majice, katero je odvzel Guidu Neriju.

Sploh pa je danes potekala borba samo med emilijanskimi dirkači: na kaki drugi dirki tega ne bi bilo mogoče, ker bi prevladovale direktive društva, toda na dirki San Pellegrino je posamezniku, pa čeprav nastopa za barve neke pokrajine, dovoljeno vse. Adorni je prišel do prvega mesta v lestvici zaradi zamude, s katero je sedanji leader privozil na cilj.

Kot vse etape, je bila tudi današnja zelo razgibana. Preko vrha prehoda Cisa je bil prvi Zancanaro, medtem ko so mu sledili v manjših ali daljših presledkih Adorni, Fezzardi in drugi. Guido Neri, katerega naloga je bila braniti svojo oranžno majico, je vozil s 40' zamude, kar seveda ni bilo prehudo. Pri spustu sta se prihitela Zancanaru najprej Adorni in Magnani, kasneje pa se je ta skupina povečala, dokler ta prj Parmi (129 km od cilja) štela 11 mož. Razlika med njimi je bila velika, zaradi česar ni nič čudnega, če se je vodilna skupina pridruzilo tik pred ciljem le sedem kolesarjev, med katerimi pa ni bilo Nerija. Spričo zmago se je tako udeležil 17 kolesarjev, med katerimi je najbolj izkazal Meldolesi, medtem ko je Adorni zaradi zamude 1'18" Nerija prišel do prvega pred zadnjo etapo do prvega mesta v splošni lestvici.

Jutrišnja zadnja etapa je dolga namesto predvidenih 183 km. To pa zaradi ceste, ker ne bodo kolesarji dirkali v Veroni kot je bilo določeno, temveč v Brescii. Cesta med Verono in Brescio in ob jezeru Iseo je namreč zaradi poplav in na posledicah neurja zelo razrita, zaradi česar so prireditelji sklenili nekoliko skrajšati progo.

Vrstni red na cilju desete etape je bil sledeč:

1. MELDOLESI (Emilija) je prevozil 195 km v 5 uri 08'44", s povprečno hitrostjo 37.896 km na uro,
2. De Rosso (Veneto),
3. Muccioli (Emilija),
4. Zanchi (Toskana), 5. Zancanaro (Piemont), 6. Sartori (Lombardija), 7. Fantinato (Veneto), 8. Garelfi (Lombardija), 9. Zerbeto (Piemont), 10. Bramamion itd.

SPLOŠNA LESTVICA:

1. ADORNI (Lazio) 16 ur 10'...
2. De Rosso (Veneto) 16.1...
3. Zancanaro (Piemont) 16.1... in 31"
4. Meldolesi (Emilija), 5. Bramamion (Piemont), 6. Marcello (Campanija), 16.18'43", 7. Nencini (Emilija) 16.19'00", 8. Cappelli (Marche) 16.20'01", 9. Magni (Emilija) 16.20'25", 10. Pozzi (Lombardija) 16.20'48", 11. Bianchi (Toskana), Fantinato (Veneto) 16.21'49".

Italijansko veslaško prvenstvo

Tržaški skiffist prvi med juniorji

V isti seniorski kategoriji je bila Ginnastica Triestina druga

SALO, 30. — Tudi danes je slabo vreme in predvsem dež nagajal tako, da državno prvenstvo v veslanju za juniorje in seniorje nikakor ni moglo potekati brezhibno. Slabe vremenske razmere so tako slabo vplivale na tekmovanje, da so doseženi časi le povprečni.

Po tekmovanju četvercev brez krmarja je bilo Gardsko jezero tako razburkano, da ni bilo več mogoče nadaljevati s sporedom. Zato bodo preostala tekmovanja v double scullu in v osmercu jutri zjutraj.

Od tržaških posadk, ki se udeležujejo prvenstva je treba predvsem pohvaliti skiffista Marine Mercantile D'Ambrosija, ki je zmagal med juniorji. Skiffist Ginnastice Triestine, ki je tekmoval med seniorji, pa se je moral zadovoljiti z drugim mestom.

Rezultati današnjih tekmovanj so sledeči:

Četverec s krmarjem (juniorji): 1. MARINA MERCANTILE (Sabaudia) 7'05"2, 2. Finanza (Gaeta) 7'10"2, 3. Lecco 7'11"2.

Dvojec brez (juniorji): 1. R. C. GENOVESE 8'23"9, 2. Canottieri Jonica (Catania) 8'28"2, 3. Marina Mercantile (Sabaudia) 8'28"4.

Četverec s krmarjem (seniorji): 1. MOTO GUZZI 7'05".

Skiff (juniorji): 1. MARINA MERCANTILE (Trst) 8'25"1, 2. Società Canottieri Renese 8'25"3, 3. Brindisi 8'25"5.

Dvojec s krmarjem (uniorji): 1. CANOTTIERI POSILLIPO 8'23"4, 2. Vittorino da Feltre (Piacenza) 8'29"8, 3. Canottieri Milano 8'39"4.

Četverec brez (juniorji): 1. FALCK (Dongo) 7'34"2, 2. Marina militare (Sabaudia) 7'36"2, 3. Canottieri Milano 8'08"6.

Skiff (seniorji): 1. POSILLIPO 8'32", 2. Ginnastica Triestina 8'22"3.

Četverec brez (seniorji): 1. FALCK (Dongo) 7'45".

Dvojec brez (seniorji): 1. ARMIDA (Turin) 8'23"4.

V NEDELJO V NABREŽINI

Namiznoteniško srečanje s Škamperlom

V nedeljo 2. t. m. bo ob 15. uri v prostorih nabrežinskega prosvetnega društva namiznoteniško srečanje med domačim društvom in prosvetnim društvom S. Skamperle.

TOTIP št. 40

1. prvi	1	
drugi	X	
2. prvi	2	2
drugi	1	2
3. prvi	2	1
drugi	1	1
4. prvi	1	2 1
drugi	1	2 2
5. prvi	1	X
drugi	2	2
6. prvi	1	
drugi	1	

Italijansko teniško prvenstvo

Tacchini premagal Nicolo Pietrangelija

V drugem polfinalnem srečanju pa je Merlo odpravil Sirolo

BOLOGNA, 30. — Veliko presenečenje danes v polfinalnih srečanjih: komaj 23-letni Sergio Tacchini je proti vsakemu pričakovanju premagal in ga s tem izločil iz nadaljnje borbe za naslov Nicolo Pietrangelija, ki je bil že leta 1958. in 1959. leta državni prvak. Pietrangeli je tudi letos zmagal na številnih mednarodnih turnirjih in je na glasu, da je najboljši evropski teniški igralec.

Tacchini je bil danes odličen in ni napravil nobene napake, zaradi česar je odpravil Pietrangelija v treh setih. Bivši prvak in igralec št. 1 italijanskega moštva za Davisov pokal pa je bil danes počasen in brez volje.

Tacchini se je tako plasiral v finale, kjer se bo srečal z Merlom. Tudi v drugi polfinalni tekmi je prišlo do presenečenja, ker je Merlo odpravil svojega bolj kvotiranega nasprotnika Sirolo.

Rezultati današnjih srečanj so sledeči:

Dopoldanske tekme

Single — ženske (polfinale): Lazzarino - Gordigiani 6:3, 6:3.

Double — moški (četrtfinale): Jacobini - Pirro M. — Maggi - Bergamo 7:9, 6:3, 6:4, 6:2.

Single — moški (polfinale): Tacchini - Pietrangeli 6:4, 7:5.

Single — ženske (polfinale): Riedl - Pericoli 6:2, 4:6, 6:2.

Popoldanske tekme

Single — moški (polfinale): Merlo - Sirola 6:8, 9:7, 5:7, 6:0.

Double mešano (četrtfinale): Pericoli-Pirro — Santini-Mo... 6:4, 6:3;

Gordigiani-Fachini — Gobbi-Guercilena 4:6, 6:2, 6:3;

Bassi-Jacobini — Beltrame-Maggi G. 7:5, 3:6, 6:0.

Double ženske (polfinale): Lazzarino - Pericoli — Bruno-Santini 6:2, 6:4;

Beltrame-Gordigiani — Fra... rio-Veronesi 6:2, 6:2.

Policija aretirala spretno sleparko

Pet let so jo razne kvesture iz vse države iskale Živela je razkošno življenje in je v petih letih osleparila številne osebe za okrog 100 milijonov lir

Precej komentarjev je vzbudila v mestu novica, da so orožniki aretirali 35-letno Giovannino Polverani por. Prindl, doma iz Grisignana v pokrajini Vicenza, ki je stanovala v luksuznem stanovanju v sedmem nadstropju nebotičnika na Korzu Italia št. 17. Polveranijevo sta aretirala dva orožnika potem ko je postalo jasno, da je to spretna sleparka, ki je svoje «delo» opravljala v raznih italijanskih mestih celih pet let z različnimi imeni. V Gorici je zelo razkošno živela in se družila z osebami iz «boljših» krogov, ter dobivala od njih tudi posojila in bogata darila. Tako si je lahko privoščila tudi visoki standard življenja. Znala je pač tako prepričati ljudi s katerimi je imela opravka, da so ji slepo verjeli in ji izročali kar cele kupe denarja. Pravijo, da je v petih letih osleparila za 100 milijonov lir. V Gorici, kjer je živela leto dni, ni plačala hišne dekle, še več, uspelo ji je prepričati njenega zaročenca, ki se je vrnil iz Avstralije, da ji je «posodil» dva milijona in pol lir.

V Gorici se je izdajala za soprogo višjega ameriškega oficirja, v drugih krajih pa za baronico, grofico, in podobno. Ko se je izvedelo za aretacijo so prispele brzojavke iz kvestur v Genovi, Livornu, Turinu, Trstu, Neaplju in Rimu. V vseh teh krajih imajo s Polveranijevo odprte račune.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 17.15: «Blato na zvezdah», M. Clift, L. Remich.

VERDI. 16.00: «Nam ugaja mrzlo», U. Tognazzi, R. Vianello.

VITTORIA. 16.30: «Se enkrat z občutkom», J. Brynner, K. Kendall, v barvah.

CENTRALE. 16.30: «Možje miru», G. Farinon.

MODERNO. 17.00: «Bravados», v barvah.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 17,4 stopinje ob 13. uri, najnižja 11 stopinj ob 6. uri. Vlage 85 odstotkov.

MATEVŽ HACE 49.

KOMISARJEVI ZAPISKI

Druga knjiga

Drago Benčič-Brkin postane komisar cone

Ustavljali smo se po hišah in pili kislo mleko. Kadar smo na sončnih legah počivali, se je mali angleški major slekel in se v kopalkah sončil. Nahrbtnik in brzostrelko je položil kraj sebe in bral Shakespeara. Po prevajalcu je povedal, da si želi s slovenskim planinskim soncem še bolj utrditi svojo kožo, ki jo je utrjevalo že afriško sonce.

V Tuhinjski dolini smo prehiteli skupino terencev, ki je hitela v osvobojeno Savinjsko dolino. Bili so močni, krepki in, kar je glavno, spočiti.

4. avgusta. Tudi na Kranjskem Raku smo dohiteli precejšnjo skupino terencev. Pred skupino sem zagledal znanega intendanta Franca Markiča-Tilna. Borci so ga poznali po njegovi hrabrosti, iznajdljivosti in humorju.

Zavihal si je brke, mahal z desnico in vpil, da bo šel na Madžarsko, pobral fašistom dva tisoč volov in jih odgnal na Dolenjsko, kjer primanjkuje živine. Rejen terenec se je napihoval: «Zdaj bomo pa vladali v osvobojeni Savinjski dolini! Prirejali bomo tečaje, organizirali oblast, pisalni stroji bodo ropotali.» Gledal sem ga in poslušal. Da, takle človek bi ustvaril oblast in brez občutka gnjavil ljudi na sestankih.

Med potjo sem srečal tudi Vinka Hafnerja, simpatičnega fanta, ki mi je zaupal, da bi rajši komisaril kaki brigadi kakor pa se podil z aktivisti po vaseh. Njegovo sestro, bataljonsko komisarko, sem spoznal na višjem partijskem tečaju.

6. avgusta. V Lučah sem se javil Borštnarju in mu poročal o navodilih, ki sem jih dobil v glavnem štabu za delo štaba Četrte cone. Borštnar je povedal, da je padel novi načelnik štaba, ki je prišel iz Dolenjske, in da ga je zelo škoda. Zdaj je že na poti nov načelnik Peter Brajević, sposoben, gibčen in hraber major, doma z juga.

Ogledal sem si obširno Slamičevo in Bojanovo obveščevalno skupino pa consko propagando, ki je začela tiskati revijo «Štajerski kurir» in «Novo besedo». Efenko mi je poročal podrobnosti o zasedbi Gornjega Grada, Ljubnega in Luč. Bogomolov je hotel komandirati našim enotam. Borštnar mu je dopovedoval, naj se sprijazni kar s podatki, ki jih dobiva. Za vodstvo Četrte cone je pa glavni štab postavil nas.

Janez Suhi je odgovarjal za vsa mesta na planinah, kjer so Angleži spuščali material. Bil je suh in nezaupljiv človek.

Sokol in Erbežnik sta vodila radijsko oddajno postajo. Depeše so prihajale iz raznih brigad in odredov. Tudi z glavnim štabom smo imeli trikrat dnevno zvezo. Šefu conske administracije Lučovniku je šlo kar na smeh, ker ni bilo treba skakati po visoki Raduhi in Smrekovcu. Redno je skrbel, da so bila vsak dan najnovejša poročila s front na mizi.

Conski ljudje so se razvrstili v pet, šest hiš. Gledal sem vse te znane in neznane obraze. Štabna zaščita je narasla v cel bataljon.

Že zvečer smo se premaknili na gorske kmetije nad Ljubno. Pod nami je imel Primož svoj oblastni komite, kjer je konferiral in sprejemal aktiviste iz raznih štajerskih okrožij.

8. avgusta. V štab je urno prišel intendant Tilen. Zdaj sem ga videl drugič; slišal sem pa že precej o njem. Bil je velik, zgovoren človek z velikim podolgastim in vedno nasmejanim obrazom. Med govorjenjem je krilil z rokami.

Tilen Markič je pred vojno delal v tovarni in je deloval v sindikatu. Govoril je, da se čuti po svojem življenju in nazorih komunist. Pripovedoval je tudi, kako majhne obroke mesa dobivajo partizani na Dolenjskem in koliko je tam bolnišnic, tečajev, šol, odsekov, potrebnih in nepotrebnih, pa brigad, odredov, okrajev, okrožij in pa raznih komand mest. Intendantje, mali, suhi in hladni Lipah, Zepel in Karo so ga samo poslušali in se mu smejali, češ Tilen, pomočnik intendanta glavnega štaba Slovenije, že ne bo uvedel med štajerskimi borci stradalne kure, ker ima Štajerska dovolj živeža.

Tilen je zelo skrbel za dolenjske borce. Borštnar mu je dal pooblastilo, da mu morajo vse naše enote pomagati. Samo vrag je, kako bodo prignali na Dolenjsko živino. No, pa Tilen jo bo že izvozil, ker je bil zelo vztrajen. Rad je pripovedoval anekdote o dolenjskih partizanih, govoril je in si neprestano vihal brke.

10. avgusta. Poglajena so klicali na Dolenjsko v korpus. Zelo nerad je šel sedaj, ko je bilo toliko Štajerske osvobojene. Za komisarja cone so imenovali Benčiča Draga. Prišel je in opazoval. Vse mu je bilo novo. Lučovnik mu je razkazoval odseke in oddelke. Pred kratkim je bil Brkin-Drago Benčič lažje ranjen, na dva tisoč metrov razdalje, vsaj tako so ugotovili.

Bilo je nekega sončnega julijskega dne na Pohorju, ko je priletela od nekod krogla in ranila Brkina v roko. Gotovo je kak Nemec v dolini, ko je šel v patrolo, na slepo ustrelil proti pohorskim gozdovom.

Benčič je govoril z angleško misijo. Vsak dan ji je moral poročati conske novice. Angleži pa bi se raje borili, kot pa počivali v štabu cone. Toda odgovarjali smo za njihova življenja.

Borštnarja bi morali imenovati za komandanta Četrte cone. Prišel je tudi Rajko Tanasković, operativni oficir Sedmega korpusa. Coni je prinesel nova vojaška navodila. Rekel je, da bi rad ostal na Štajerskem. Tu da je življenje bolj razgibano kakor na Dolenjskem, kjer so brigade v defenzivi.

12. avgusta. Na Štajersko so prišli Luka-Franc Leskošek, Polič Zoran, Perko, Marjana Draksler, Mica Šlander, Zima Vrščaj, Meta Košir, Dušan Bole in še vrsta znanih in neznanih aktivistov. Pomagali bodo organizirati oblast v osvobojeni Savinjski dolini.

Luka-Franc Leskošek se je udeleževal mobilizacij novincev po vaseh. Vihal si je svoje velike brke, spraševal zdravnika za razna mnenja in bodril novince. S svojim štabom dolenjskih terencev se je nastanil v čedni hiši nad Ljubnim. Imel je precej močnih terencev. Primož je bil oblečen v obleko temnozelene barve in je nosil našitke polkovnika. Govorili so, da je zelo sposoben. Primož je bil borec v Španiji, kjer je bil ranjen.

Imel sem več političnih ur z novinci v Okonini in Rečici. Večina jih je odšla na Dolenjsko.

14. avgusta. Za komisarja Štirinajste divizije so imenovali Džidžija, Efenko pa je postal pomočnik komandanta Četrte operativne cone. Takoj je povedal, da se ne misli držati štabu cone in da bo hodil po brigadah. Kar naprej je govoril o vojskovanju in borcih Tomšičeve brigade. Odveč so se mu zdeli odseki v štabu cone. Zelo smo se začudili, ko smo dobili z Dolenjske depeso, naj ustanovimo odsek za nizke gradnje in odsek za koroške železnice. Čemu potrebujemo sedaj nizke gradnje, ko se vedno načrtno rušimo postojanke? Pa tudi odsek za železnice na Koroškem je odveč, toda pravijo, da je treba opravljati vse naloge glavnega štaba.

16. avgusta. Z Efenkom sva zajahala konja in si šla dovat nove komande mesta Ljubno, Radmirje in Rečico. V Rečici je bila na nogah cela vas.

Bila je vroča avgustovska nedelja. Po hišah in pod kozolci so borci, terenci in dekleta plesali. Predvsem terencev je bilo precej. Tudi Primož je plesal. Zavihal je rokave in vriskal kot mlad fant na ohceti. Se mene in Efenka so potegnile v vrvež. Vse se je veselilo svobode. Stari očanci so stali ob rob in se smehljali. Dekleta so se stiskala k borcem. Vse je bilo željno ljubezni, lepih toplih besed in miru, vse je pričakovalo skorajšnji konec vojne.

*17